

Kinek köszönheti a belgrádi askenáz község templomát és község házát?

Az öreg Fleischer bácsi „üzlete”. Zsidók szerb földön az ókor óta

Belgrad, november végén. Hivatalosan — Szerbia hegemoniája jussán — a szefárd zsidóság dominál az új délszláv monarchiában, de ténylegesen most már az askenáz zsidóság bír, a demokratikus elvek alapján, konoly sulyal. Hiszen a birodalom zsidóságának nagyrésze askenáz. Zágráb, Subotica, Novisad, Zimony, Laibach zsidói és főleg a kapitulációk idejében bevándorolt osztrák zsidók utóda-Belgrádban és Szerbia néhány városában — askenáz ritus szerint élnek hit életüket.

Az askenázok

Szerbia fővárosában régóta működött egy askenáz hitközség, amely az ország területi nagybodolása következtében most virágzásban van. Új templomuk és széki

Hétfőn: Moulin Rouge

házuk a rengeteg új belgrádi palota és épület között is kimagasló nemes vonalával és imponálóan egyszerű méreteivel. Az askenáz hitközség főbírája, kiváló történész, Schlank Ignác még a béke éveiben került Belgrádba a szlavóniai Pakracból. De azokban az években a kötelező kultuszadó ellenére sem lehetett a községet abban a mértékben kifejleszteni, hogy az minden tekintetben megfelelhessen egy igazi zsidó közület kulturális és népi szükségleteinek. Belgrad azonban egy nagy birodalom székhelye lett, a nyugati ország-részekről vállalkozó, fizetőképes zsidóság is feljött a fővárosba, amelynek 1918 óta immár mintaszzerű askenáz hitközsége van: négy millió dináron épült temploma és község háza.

Fleischer Hermann jelentkezik

Ennek az összegnek egy tekintélyes részét, egy és negyed millió dinárt, egy kis zsidócska, Fleischer Hermann adta. Érdemes kissé bővebben előadni ennek történetét:

Fleischer Hermann a cipész mesterséget tanulta és negyven esztendőn keresztül becsületes iparkodással, gyermekei nem lévén, egy házat dolgozott össze. Azt hitte, a ház jövedelme megkíméli attól, hogy öreg korára dolgozzon.

De jött a háború és jöttek a háborút követő évek. A háború idején egyszerűen nem fizették a házbért, mert a megszállás éveiben a bíróságok nagyon fogvatékosan dolgoztak, a háború után pedig régi házbérekét állapították meg és elérték telenevet pénzben lehetett fizetni.

Az öreg Fleischer ekkor megjelent a hitközség irodájában és kereste a község elnökét, dr. Pops Ferdinand ügyvédet, aki elé pedig az öreg iparos a következő javaslatot tette:

— Uram, maguk fiatalok és többet értenek a világ dolgairól is, mint én. Nekem mindig az volt a vágyam, hogy öreg koromban csöndes, istenes életet éljek, amit, úgy vélem, megérdemeltem az Úrtól, aki minden igyekevésemben mellettem volt. Van egy kétemeletes házam, ami most nem hajt ugyan sokat, de tudom, el kell jönni az időnek, amikor minden megint

olyan rendben lesz, mint azelőtt. A ház tehát értéket fog jelenteni és én följajánlom ezt az askenáz községnek és nem kérek ellenszolgáltatást! egyebet, mint egy lakást magamnak és feleségemnek és havonta annyit, amennyiből kosztra, ruhákra és évente néhány heti nyaralásra kitélek.

Elfogadják az ajánlatot

Az elnök, a főbíró és néhány tagja az előjárásnak azonnal kiszállott a házban, másnap szakértővel is megnézték az épületet és elvben elfogadták Fleischer bácsi ajánlatát.

Rendeződtek a valutás dolgok, a dinár szilárd, értékálló pénz lett, a házak árai leszoktek a mohó építkezés ellenére is, a hitközség adófizetőinek száma váratlanul megszorodott és égető szükségessé vált egy új istenházának az építkezése. De olyan templomot akartak építeni, amely mellett község háza, iskola, rituális fürdő legyen, továbbá rabbi lakása és a többi hitközségi tunkcionárius lakása is.

OLGA TSHECHOVA-val

Igy tehát a város központi helyén, a Kosmeiska utca 19 számú házában telkét megvették, Fleischer Hermann házat pedig egy millió 250.000 dináron értékesítették. A többi bankkölcsönrel, jelzáloghitellel valahogy eligazították és meg lehetett kezdeni az építkezést.

Menza, iskola, aggok háza

Ma, mint említettem, imponáló templom hirdeti a belgrádi askenázok életrealitását. A templom mellett kis imaház épült azok számára, akik ortodox ritus szerint kívánják az istentisztelet megtartását és a különböző intézmények (menza diákok és iparos ifjak, aggok háza számára, stb.) mind itt helyezkednek el és itt van Fleischer bácsi lakása, amely áll tágas, világos négy szobából és hozzávaló mellék-helyiségekből. Havonta háromezeröttszáz dinár járandósága van, ami most bőségesen elegendő neki, minthogy meghalt a felesége.

De neki ijesztően nagy a lakás és egyedül bizony unalmas is, úgy hogy szegénysorsu embereket invitál magához, akiket nemcsak hajlékkal lát el, hanem pénzzel is. Nem akaria megbántani őket, tehát kölcsönképpen adja a pénzt, amit azonban soha vissza nem kér. Bizonyára hiába is kérné.

Fleischer példája

Fleischer Hermann példája pedig iskolát csinált. Néhány hónappal ezelőtt ugyan- is hasonló „üzletet” kötött egy másik gyermektelen házaspár a hitközséggel, Buchbinder Ignác és felesége, akik egy millió dinárt érő házukat ajándékozták a „Kehunának”. Nekik már csak háromszobás lakást adhatott a hitközség és havi háromezer dináros életjáradékot, ami elvégre szintén gondmentességet jelent mind a két fél számára.

Zsidók a régi Szerbiában

Schlank főbíró intenzíven foglalkozik

a szerbia zsidóság történetével és számos héber értekezéseinek kívül két szerb nyelvű könyve is megjelent a belgrádi zsidóság történetéről.

A szerbek által lakott földön, különösen a macedoniai részeken már az ókorban éltek zsidók, akiket Pál apostol is megemlíti. A mai Szerbiában zsidó elnevezésű hegyek és földrészek vannak (Jevrejska Planina Délszerbiában Prilep mellett) ami nyilván a zsidó telepek létezését igazolja. A bizánczi időkben, a bolgár kazárok évszázadaiban bizonyára nagy zsidó élet zajlott az Adria, az Egei és a Földközi tenger közötti földrészekben a szláv törzsek között. De számos helyről úgy el- tünt a zsidóság, hogy közből való emlék is alig maradt utána.

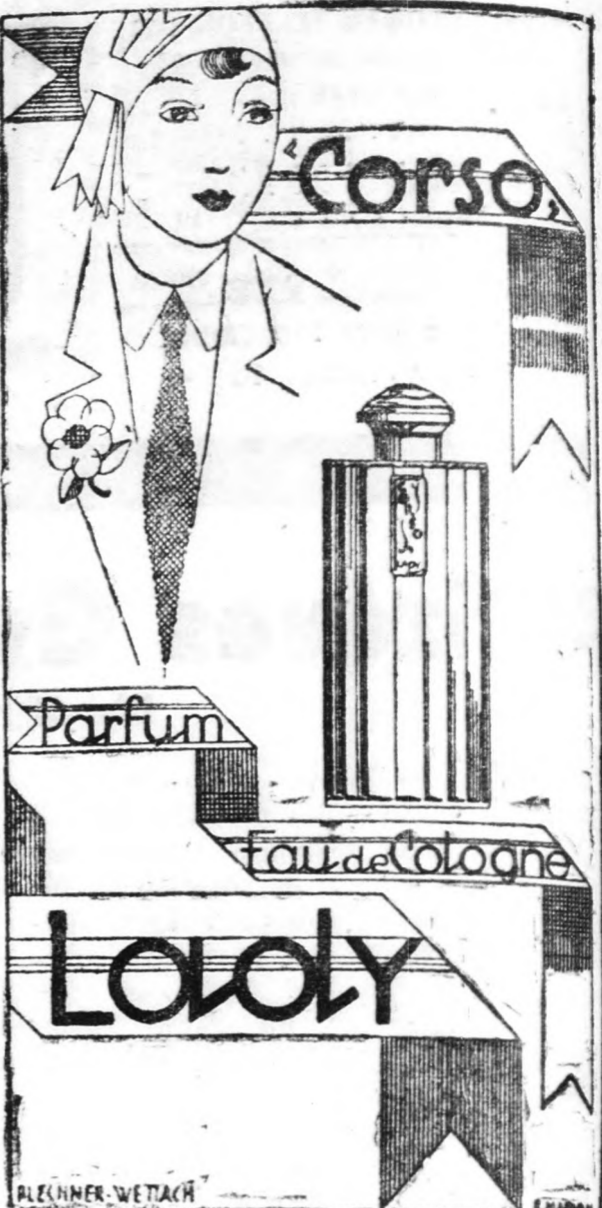
Errenézve nagyon érdekes Ochrida városának az esete. Tudjuk, hogy ez a hely egykor centruma volt a zsidó szellemi életnek: rabbi Jochanan ben Ruben, rabbi Jehuda Leon, rabbi Menachem Ochrid nagy nevek a zsidó liturgiában és judikaturában és a mai Kosturban (egykor Kástoria) a Midras Lekach Tob szerzője, Tobia ben Eleázár élt. Vidin városa is — rabbi Doszával az élén — messze földön ismert talmudi iskola fölött rendelkezett Most pedig (Schlank főbíró

Select-mozgóban

történeti tanulmányuton járt arrafelé) semmi nyomát nem lehet föltalálni az akkori zsidó életnek. Ochridában egy régi görög keleti templomról mondják, hogy egykor zsidó ima és tanház volt, azonban sem kőbe vésett fölírás, sem pergament, sem egyéb emlék nem tudja ezt hitelesen igazolni. Egyedül a British Muzeum héber könyvtárában fellelhető irások és az oxfordi híres Bodleyanában található kéziratok bizonyítják minden kétséget kizáróan, hogy e helyeken a múltban zsidók éltek abban a nyugalmas atmoszférában, ami lehetővé tette a szellemi aktivitást.

A török uralom alatt ismeretesen a mai

Szabó Imre.

szefárdok jöttek, a szefárd zsidók jöttek Belgrádba, ahol akkor kimagasló rabbinikus tudósok működtek, akik összeköttetésben állottak Szaloniki, Ruda és Filippopol zsidó tudosaival. Kereskedők, hajósok, főleg iparos elemekből állottak akkor a zsidók. Pallérok, cserespek, asztalosok, vargák és cserzők voltak nagyszámban és főleg takácsok. Amikor 1717-ben Eugen főherceg Belgrádot elfoglalta, az osztrákok javarésztben szefárd zsidókat találtak, akiknek asszimiláló képessége a Keletet közmondásos. Az osztrák imperium azonban a nyugati zsidóság beözönlését eredményezte éppúgy, mint Szarajva mostani megnagyobbodása. A török-orosz háború politikailag nem érintette a zsidókat, de a szerb szabadságharcokban a mult század elején már zsidók is részt vettek. A teljes egyenlőséget azonban csak az 1848-as idők hozták.

Aki nem látta és nem hallotta a világhírű Savoy-Select-Jazz-t Szaxofon Zsuzsitt siessen a Select-mozgóba.

Cena bey gyilkosát a prágai tárgyaláson agyonlőtte a bey fivérének szolgálója

Egy olasz újságíró is súlyosan megsebesített a merénylő golyója

Prága, november 30. Cena bey néhai albán követ gyilkosának Algivi Bebeinek mai tárgyalásán tárgyalási szünet közben hét revolverlövés dördült el. A gyilkost két golyó a fején találta, azonnal letörtült a vádoltak padjáról, ahol két szuronyos őr között ült s rögtön meghalt.

Két másik golyó egy olasz újságíró, a triezsi „Popolo di Trieste” és „La Sera” című lapok munkatársát találták. A lövések a tárgyalás hallgatóközönsége körében óriási riadalmat keltettek. Az emberek fejvesztetten tödültek a kijáratok felé s a teremben alig maradt valaki a szuronyos őrkön kívül.

A merénylőt rövid ellenállás után sikerült ártalmatlanná tenni. A fogház

őrök elvették revolverét és még ott a tárgyalási teremben megkezdtek a közből megjelent rendőri közegek a merénylő kihallgatását. A merénylő először nem akarta nevét megmondani, de a személymotaózáskor a nála talált irásokból sikerült megállapítani kilétét. Eszerint Ziga Rupiternek hívják, Koszovóban született és Cena beynek a meggyilkolt Cena bey fivérének volt szolgálója. A merénylőt albán politikai bosszú A megsebesített olasz újságíró állapota igen súlyos.

Hirdessen az Uj Keletben

Megjelent a legújabb úgy magas frekvenciának, mint ellenállás-erősítőnek használható Tungstram Barium R406-os rádiócső. A hasonló rendeltetésű eddigi electron-csővek teljesítményének kétszeresét nyújtja. Kapható minden szaküzletben.

Postai küldeményeknél 20% engedmény! Vegyileg fest, tisztít CZINK, Cluj.

Postai küldeményeknél 20% engedmény

ko

Mintag elnök ki a cíe te

(Cluj-Kolozsv Kelet tud.) A 12 óra 5 perck vári pályaudvar százötvenen vár kolozsvári, vala rális párttagozat egyik jól öltözött frissen beregült Meglátszott rajta külön részeseültek kormány bő tárt Az expressz osztályu kocsit a tianu Vintila. latszik rajta, lo barátságatlan fo non lévőek nagy megnyugtatja, a Mogdne Angli volt miniszterek kolozsvári város gármeester fogad szol és végül is hirtelen behatás másik hang: „le mit? Az utolsó megelégette a ti büntetését és et kifejezést és ha lett verekedés. A így is elég osufos Fel A volt miniszteri” iberális párt tott, ahol a vide gációi már várta megyei, majd so fordamegyei, sza gyei liberális pár lennek meg veze számolnak a párt a vezértől megka strukciókat. Brat

Az Un

Még mielőtt a vári tagozatának zett volna a vol hangos szóval délyi képviselő tagja: dr. Jakob Miksa ügyvéd és erdélyi titkára. tosították Brat hivei maradnak hogy az ellenzék nak működni ez rébbek és az ig itt jegyeznünk, legáció nagyjá egész erdélyi tá Bratianu Vint végig a hűségk ün szemét hu niuval folytatott gyalási fölött a — Köszönöm önök támogatás önöknek is, min dottam Fildere hogy a liberális jáhis akar mara ben, Ezzel szem hogy jó állampo tiszemita kileng lye a legnagyobb leutették az ors kormány volt a szolgáltatót a becsülni önökbe ben az ország nem úgy mint célokat követnek ország érdekei vábba is a hel

Bratlanu Vintila kortesuton volt Kolozsváron

Mintegy százötven liberális fogadta és ünnepelte az exminiszterelnököt. Bratlanu megdicsérte az Uniuneat, de rosszalását fejezte ki a cionistákkal szemben. Angheliescu volt közoktatásügyi miniszter meg van elégedve törvényének következményeivel

(Uj Kelet-Kolozsvár, november 30. Az Uj Kelet tud.) A bukaresti expressz délelben 12 óra 5 perckor robogott be a kolozsvári pályaudvarra. A perronon mintegy százötvenen vártak Bratlanu Vintilára, a kolozsvári, valamint a többi erdélyi liberális párttagozatok delegátusai. Együtt egy jó öltözött, prémgalléros urak, frissen berendezett, puderezett arcauk. Meglátszott rajtuk, hogy tíz éven keresztül részeseültek a mindenható liberális kormány bő támogatásában.

Az expressz megállt és az egyik elsőosztályú kocsijában megjelenik Bratlanu Vintila. Az arcán aggodalom ül, látszik rajta, hogy el van készülve egy barátságosan fogadtatásra. De a perronon levők nagy eljenzése és hurrázása megnyugtatta, az arcára kiült a mosoly. *Angheliescu, Lepedatu és Msoiu* volt miniszterek lépnek a perronra, ahol Kolozsvár városá nevében *Mihali* polgármester fogadja őket. Bratlanu válaszul és vezül ismét kitor a hurrázás, de hirtelen belehasít az eljenzésekbe egy másik hang: „Jo Vintilával! Eljen *Mama*!” Az utolsóok egyrésze úgy látszik megelégedte a liberális hívek szimpátiabüntetését és elégedettségüknek adták kifejezést és hajszálon mult, hogy nem lett veredekés. Az ünneplés fogadtatás így is elég csufosan végződött.

Felvonulnak a küldöttségek

A volt miniszterelnök kíséretével a főterén liberális párt klubhelyiségébe hajtatott, ahol a vidéki pártszervezetek delegációi már vártak rá. Elsőnek a biharmegyei, majd sorban a szebenit, maros-tordamegyei, szatmári, tordaranyosmegyei liberális párttagozatok delegációi jelennek meg vezetőik előtt, akiknek bemutatolnak a párt jelenlegi helyzetéről és a vezetőtől megkapják a jövőre szóló instrukciókat. Bratlanu különösen arra

hívja fel a vidéki tagozatok figyelmét, hogy a nemzeti parasztpárt veszélyes játkot kezdett, amikor a szocialistákkal közös listán indul a választási küzdelemben. Rámutatott arra, hogy a liberális pártnak, mint ellenzéknek, kötelessége éber szemekkel vigyáznia arra, nehogy ez a kollaboráció végzetébe sodorja az országot. A szilágymegyei liberálisoknak két delegációja járul Bratlanu elé. A szilágymegyei liberális párt ugyancsak kettészakadt, ugyanigy két listát nyújtottak be a választásokra. Miután a diszsidensek előadták a panaszaikat, Bratlanu felkérte őket, hogy vonják vissza listájukat, mert így kiváncsi ezt meg a liberális pártfegyelem.

Csak liberálisoknak szabad a bemenet

A zsufolt teremben a kisebbségi sajtó néhány reprezentánsa is utat tör magának. Az egyik kolozsvári liberális pártvezető utunkat állja és a következő szavakkal fogadja az Uj Kelet munkatársát: — Boosánat csak delegációk ak szabad bemenni.

Még igazolni sincs időnk jövetelünk célját, amikor a liberális képviselője előtt mikokolja is szagoru fellépését.

— Az urak kifejezetten pártemberek, többször láttam Önöket a Patriandl, a nemzeti parasztpárt gyűlésén.

Indignálódás és rövid magyarázkodás után győzzük meg a bulbuzgó liberális pártvezetőt, hogy a sajtó képviselői előtt még politikai differenciák esetén is, mindenüvé szabad a bemenet. Végül annak kihangsúlyozásával, hogy nem mint egyének, hanem mint a független sajtó reprezentánsai vagyunk jelen. megadatott az engedély arra, hogy az egy-egy mást kergető delegációkat figyeljük az ajtó mellett.

rom delegátussal, akik ismét hangsúlyozzák, hogy továbbra is hívei és támogatói kívánnak maradni a liberális pártnak. A szívélyes kézfozások után az UER. delegációja kivonul és *Lepedatu* kultuszminiszterrel az élén a kolozsvári liberálisok delegációja tisztleg Bratlanu előtt. A volt miniszterelnök megállapítja, hogy a nemzeti parasztpárt nem tud kormányozni, hogy erre csak a liberális párt van predestinálva és ezért bizni kell abban, hogy nemsokára ismét a liberális párt fogja kormányozni az országot.

A fogadtatások két órákor fejeződtek be s a delegátusok Bratlanu Vintilával az élükön a Központi szálló éttermébe vonultak, ahol megkezdődött a párt százötven teritékes bankettje.

— Milyen sokan vagyunk! — jegyzi meg egyik szomszédom a bankettasztalnál.

— Ha evésről van szó, egyik sem hiányzik — válaszol ironikusán az egyik trefás liberális korifeusz.

Bizakodó tosztok a banketten És megkezdődik a tosztok végtelen sora. *Banescu* egyetemi professzor hang sulyozza, hogy az igazi demokráciát a liberális párt képviseli. *Mosoiu* tábornok rámutat arra, hogy a liberális párt egész ayugodtan bizhat a népben, mert a nép is bizik a liberális pártban. *Leon* egyetemi tanár kijelenti, hogy a liberális párt progresszív egység, amelynek legnagyobb fegyvere a fegyelem. Rosszul esik neki, hogy az ajtókat rendőrök őrzik s hogy a nemzeti parasztpárt terort alkalmaz a liberálisokkal szemben s a liberálisok ellen uszítja a tömegeit. A bankettezők lelkes eljenzésbe törtek ki, amikor *Leon* professzor kijelentette, hogy minél nagyobb terort fog felhasználni velük szemben a nemzeti parasztpárti kormány, annál teljesebb lesz az egység a liberálisok soraiban. *Dandea* marosvásárhelyi delegátus *Angheliescu* és az ő iskolapolitikájára üriti poharát. A diákság egyik frakciójának a képviselője bizalmát fejezi kia liberális párttal szemben és a diákság támogatásáról biztosítja Bratlanu Vintilát.

Ezután emelkedett szóásra Bratlanu Vintila, akit hívei hosszasan ünnepeltek. Elmondotta, hogy hetvenöt éve, amióta fennáll a liberális párt, az ország éle-

Autofiller
Önműködő autópumpa
megtölti gumiját egy pillanat alatt minden erőforrás nélkül.
Nem kell légpumpa többé!

Kerékpároknak és kisautóknak 2000.
Minden más méretű autókra 2500.
Képviselek keresetnek! Vizonteladóknaq arengedmény. — Vezérképviselet:

Cserő Béla Arad, Gr. Alexandrescu 16.

tében nem fordult elő egyetlen olyan nagy esemény sem, amelyben az első szó ne a liberális pártot illette volna. Hiszi, hogy a következő 75 évben is így lesz. Bizik a nép okosságában s abban, hogy a párt ellenzéki küzdelme nemsokára diadalra vezet.

Bratlanu után *Lepedatu* és még néhányan beszéltek. Eközben négy óra lett. Az egész társaság átvonult a *Corso* mozgó termébe, ahol megkezdődött a meeting. Az első szónok maga Bratlanu Vintila volt. Hosszu beszédben foglalta össze a liberális párt multját, kormányzásának eredményét, programját és kötelességét az ellenzéki fronton. Legvégül a kisebbségi kérdéstről beszélt.

— A kisebbség kérdés — mondotta — egyike az ország legkényesebb problémáinak. A jelenlegi kormány spekulálni akar erre a problémára és ezzel arra hátorítja őket, hogy tulzolt követelésekkel álljanak elő. A kisebbségek nem kívánhatják, hogy több joguk legyen, mint amennyi nekünk van saját országunkban. Harcolni fogunk az ellen, hogy olyan kívánságaikat teljesítsék, amelyek az ország érdekeivel ellentétesek.

Angheliescu emelkedik szóásra. A „nagy” Bratlanu Vintila után kevés a mondanivalója, csak dicsegni tudja, hogy milyen „nagyszerű” iskolapolitikát csinált Bratlanuék támogatásával.

Bogdan-Duica megköszöni Bratlanu-nak, hogy eljött Kolozsvárra. Kijelenti, hogy kevesen tudják, mit jelent az: liberális párt. Erdélyben igen sok az olyan analfabéta, aki nem tudja ezt. A nemzeti parasztpárti kormány manifesztumáról beszél, amely autonómiát helyen kilátásba az ország lakosságának.

— *Megosztani az erőnket bárkivel? Hogy erősítsük a kisebbségeket? Nem és nem!* — mondja energikusan *Bogdan Duica*.

Lepedatu zárószava után a liberális vezeték az Astoriába mentek, ahol alkalmunk volt egy Bratlanuval, mint *Angheliescu*val beszélgetést folytatni.

Angheliescu meg van elégedve a törvényével

— Hogyan van megelégedve miniszter ur — kérdeztük *Angheliescutól* — a köztársasági törvények következményeivel? Nem tartja embertelennek azt a rendszert, amellyel megemészthetetlen mennyiségű tananyagot akarnak beleverni a fejletlen tanulók fejébe. — A törvény eredményével teljesen meg vagyok elégedve — válaszolta

Az Uniunea hűségnyilatkozatot tesz Bratlanunak

Még mielőtt a liberális párt kolozsvári tagozatának delegációja jelentkezett volna a volt miniszterelnök előtt, hangos szóval invitálják az UER. erdélyi képviselőit. A delegáció három tagja: dr. *Jakobi* volt szenátor, dr. *Klein Miksa* ügyvéd és *M. Lazarovics*, az UER erdélyi titkára, mindenekelőtt arról biztosították Bratlanu, hogy továbbra is hívei maradnak a liberális pártnak s hogy az ellenzéki fronton is együtt akarnak működni ezzel a párttal. (A győnébbek és az igazság kedvéért meg kell itt jegyeznünk, hogy ez a háromtagú delegáció nagyjából felölelte az UER. egész erdélyi taglétszámát.)

Bratlanu Vintila figyelmesen hallgatta végig a hűségnyilatkozatot és nagylelkűen szemet hunyva *Fildermannak* *Manu*val folytatott balsikerű paktumtárgyalási fölött a következőket mondotta: — Köszönöm és nagyrabecsülöm az önök támogatását. Ugyanazt mondatom önöknek is, mint amit épen tegnap mondtam *Fildermann* doktornak, azt, hogy a liberális párt lojális volt és lojális akar maradni a zsidósággal szemben. Ezzel szemben azt kívánjuk önöktől, hogy jó állampolgárok legyenek. Az antiszemita kilengésekkel szemben, amelyek a legnagyobb szerencsétlenséget jelentették az országra nézve, a liberális kormány volt az, mely teljes elégtételt szolgáltatott a zsidóságnak. Meg tudjuk becsülni önökben, hogy célkitűzéseikben az ország érdekeihez igazodtak, nem úgy mint a cionisták, akik olyan célokat követnek amelyek kívül esnek az ország érdekein. Önök haladjanak továbbra is a helyes uton, mert így min-

dig számíthatnak reánk. Ne vegyék rossz néven, ha politikánkat elsősorban a románság érdekei megvédésének szempontjai vezetik és ha *Angheliescu* volt közoktatásügyi miniszter a románság érdekében olyan rendeleteket hozott, amelyek talán nem egyeztek meg teljesen az önök kívánságaival, ne tekintsek azt sérelemnek, hanem lássák be, hogy vannak esetek, amikor magasabb szempontokat kell respektálnunk.

„Csak a liberális párt tud kormányozni”

Ezeknél a szavaknál *Angheliescu* volt közoktatásügyi miniszter az UER. delegációjához közeledik és kezét fog a há-

Szvettert, pullovert
és mindenféle kötött cikkek kitanítását vállalom kedvező fizetési feltételek mellett.
BRENNER (Szalmár)
Str. Jacobini No. 16. (Várdomb-u)

Mi a reklám?
Olcsó árak
Szolid kiszolgálás
Jó minőségű áru
Minden szezonnak ujdonsága raktáron
Ez a
„GÓLYA” ÁRUHÁZ
reklámja!

Butonárleszállításra
határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkásait foglalkoztathassuk, ha tehát
olcsó és jó butort
Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann
zongorát, pianinót,
akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg
Székely és Réti
butorgyár rt.
határozott raktárak. Hiteles egyéneknek kedvező fizetési feltételek

December 7.
zsídók jöttek
magasabb rabbin
összekötte
Ruda és Filipo
kedők, hajósok
otak akkor a
k. asztalosok
nagy számban
717-ben Eugen
ta, az osztrák
időket találta,
épe a Keleten
imperium azop
örönlését ered
erlyva mostani
ország háború
a zsidókat, de
n a mult szék
észt vettek. A
csak az 1848
szabó Imre.
szsi-t
rágál
bey
besített
és még ott a
közötték a köz
közégek a me
erénylő előszó
ondani, de a
talált irások
kiletét. Esze
ak, Koszovó
nek, a meg
ek volt szék
politikai bosszu
ágró állapota
Keletben
eményekné
d m é n y

Anghelescu — és ha a tanítók és tanárok megfelelő módon alkalmaznak rendelkezéseiket, a tanulók sem panaszkodhatnak arról, hogy túl vannak terhelve.

— Megtörténik, hogy egyetlen tárgyból 15—20 oldalas leckét adnak fel — mondottuk.

— Ez tényleg embertelenség és sem a törvénynek sem az én rendelkezéseim intencióinak nem felel meg, válaszolta a volt közoktatásiügyi miniszter.

— Jogosnak találja-e miniszter ur — kérdeztük végül — a zsidó szülőknek azt a kívánságát, hogy gyermekeiket ne kötelezhessék szombaton is írni?

— Igen is, nem is — válaszolja „diplomatikusan” Anghelescu, de nem ad egyenes választ.

Bratianu Vintilával a szálloda folyosóján beszélgettünk. Mosolygva veszi át az ívet, amelyre kérdéseimet fejtartam. Fél-

hangosan futja át a kérdéseket: — Miért tartottak közel egy évig a kölcsöntárgyalások és miért nem tudta a liberális kormány befejezéshez juttatni azokat?

— Milyen stádiumban voltak a liberális kormány távozása idején a kölcsöntárgyalások a Blair csoporttal?

— Hajlandó-e együttműködni a függő nagy gazdasági és politikai problémák megoldása érdekében Maniuval?

— Részt vesz-e a liberális párt a gyulafehérvári egyesülési ünnepségeken?

— Mi a véleménye Fildermannról, aki előbb a nemzeti parasztpártnak kínálkozott fel s aztán a liberális párttal kötött paktumot?

— Nem tartja-e helyesebbnek, hogy a zsidóság mint önálló kisebbség vegyen részt az ország politikájában?

— Milyen eredményeket remél a vá-

lasztásoktól? — Mi a véleménye: meddig marad Maniu kormányon?

Ahogy a kérdéseket sorra olvassa, egyre jobban ráncba szedi a homlokát. Mire az iv végére ér, már nem is mosolyog, csupa gond az arca.

— Nagyon sajnálom — mondja és meg egyszer elismétli — nagyon sajnálom, de ön túl sokat szeretne tudni, ha én ezekre a kérdésekre felelni akarnék, akkor csaknem teljes kormányzó és ellenzéki programot kellene adnom. És ezt még sem kívánhatja... itt a szálloda folyosóján... majd a parlamentben.

És fél óra múlva már Bukarest felé repítette a vonat az ország exminiszterelnökét.

Hátszegi Ernő

Bibescu követ és Stoica követségi tanácsos összepofozkodtak a miniszterelnökségen

(Bucuresti-Bukarest, november 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt a miniszterelnökségen botrányos incidens játszódott le, Anton Bibescu volt washingtoni, jelenleg madridi követ és Vasile Stoica követségi tanácsos között. Előbbi távozásban volt a miniszterelnökségtől amikor Stoica megszólította. Bibescu azonban nem akart vele szöbba állni. Erre súlyosabb sértésekkel illették egymást, mire Stoica felpofozta Bibescut, aki azonnal jelentést tett a miniszterelnöknek. Maniu felhívta Mironescu kül-

ügyminisztert, tartson szigorú vizsgálatot ebben az ügyben.

Az „Adeverul”, amely erről az incidensről hírt ad, megállapítja, hogy a két diplomata között régi konfliktus áll fenn, még Take Jonescu idejéből. Stoica akkor a washingtoni követségnél működött, mint románküldött, még Bibescu követsége előtt és nagy érdekeket szerzett ottani működése alatt. Ezek az érdemei késztették arra, hogy állandó diplomáciai szolgálathoz lépjen

és Washingtonba kérje kinevezését. Take Jonescu eleget akart tenni Stoica kívánságának. De Bibescu ellenezte egy jelentésében, amelyben súlyos vádakat emelt Stoica ellen, amelyek utóbbit egyéni becsületében is sértik. Stoica elégtételt kért Bibescutól, de nem kapott, majd nyílt levelet intézett hozzá, de arra sem nyert választ. A mai incidens tehát, amelyet a felek váratlan találkozására idézett elő, a régi konfliktusnak folytatása.

Az egyiptomi hercegnő gyilkosának valópere

Gärtner Félix báró különös házaseslete

Bécs, nov. 30. A törvényszék tegnap tárgyalta Vahiba Muheb egyiptomi hercegnő gyilkosának, Gärtner Félix báró volt lovassági kapitányának bűnperét, a melyet második felesége, az angol származású Garvey Hamilton indított férje ellen és

kimondotta a vádat, kizárólagosan a férj hibájából

Erdekes az ítélet megindokolása. Kiemeli, hogy Gärtner Félix báró csak a könyvelniességének tulajdoníthatja, hogy súlyos anyagi gondok köze került és mikor második feleségét megismerte, már kész volt a terffel:

Megkérte a kezét, de mindjárt unaszolta, hogy adjon rennyi pénzt, a mennyivel első feleségét és házasságukból született négy gyermekét elláthatja.

Kétségtelenül be van bizonyítva, hogy erre a célra adott Garvey Hamilton véglegesen 600 font sterlinget s mikor a kölcsönt ezt a pénzt megkaparította addig feléje sem nézett menyasszonyának, míg újabb pénzzavarokba nem jutott. Az eljegyzést Gärtner Félix báró örökös pénzkövetelési miatt az asszony több ízben fel akarta bontani, mégis

hitelt adott leendőbeli szerelmének valóságának és még mielőtt a házasságot megkötötték, újabb 15.000 szillinget bocsátott rendelkezésére

De már a házasság első idejében megmutatta Gärtner igazi természetét. A nászuton nem törődött feleségével. Montecarlóban minden idejét a rulettasztal mellett töltötte, úgyhogy az asszony a Rivieráról hazautazott Angliába és az volt az eltökélt szándéka, hogy nem él többé férjével. Garvey Hamilton aztán mégis visszautazott Bécsbe. Ott már várták a számlák, mert férje 3000 szilling újabb adósságot csinált.

Az asszony eskü alatt vallotta, hogy igazi felesége és hivesztársa sohasem volt Gärtner Félix bárónak, sőt az esküvő után a férj nem is kötözött be az

asszony lakásába, hanem legénylakásán maradt. A törvényszék bizonyítottának vette, hogy Gärtner Félix még csak az udvariasság legelemibb szabályait sem tartotta be felesége iránt, pénzért esküdött meg vele, hogy legnyomasztóbb adósságaitól szabaduljon.

Ezzel szemben a házasságot védő ügyvéd kötelesszerűen felebezzett a bontó ítélet ellen azzal a megokolással, hogy nem Gärtner Félix báró, hanem az asszony a hibás ebben a házasságban, mert nagy gazdagságához bárónői rangot akart. Kifejtette a védő, hogy érthető-

len, hogy a törvényszék inkább ad hitelt az asszonynak, aki erőszakolta ezt a házasságot, semmint a férjnek, aki mint egykori császári és királyi lovassági tiszt nem szokott hazudni. Hogy adóssága volt Gärtner Félix bárónak, azt az asszony még a házasságkötés előtt tudta és mégis férjhezment hozzá, ha pedig nem mutatkozott rajongó és önzetlen szerelmesnek, az is érthető, hiszen öregedő ur és nem gyerekember. Felebbezésében arra is utal a védő, hogy

a bécsi Konzerthausban történt gyilkos merénylet egyetlen nem lehet házasságbontó ok,

mert Gärtner Félix báró törvényszéki elmeorvosszakértők megfigyelése alatt áll s ma még nem lehet tudni, hogy nem pillanatnyi elmezavarásban ölte-e meg az egyiptomi hercegnőt.

Dr. Fischer Tivadar Margittán

Lelkes ünnepségek között fogadta Margitta zsidósága dr. Fischer Tivadart

(Oradea-Nagyvárad, november 30. Az Uj Kelet tud.) Bihar megyei korteskörútja során dr. Fischer Tivadar ma dr. Lazar Aurél, dr. Cădere Victor és Muresan Alexandru kolozsvári chemarista diákok társaságában Margittára utazott. Margittán tudvalevőleg erősen megszervezett cionista csoport van, mely nagy lelkesedéssel és meleg ünneplések között fogadta érkezésekor dr. Fischer Tivadart. Az állomáson hatalmas néptömeg várta a Nagyváradról érkezőket, a tömegben pedig nagyszámban voltak képviselve a margittai zsidók. A nemzeti parasztpárt a bihar megyei zsidóság révén tekintélyes

számu szavazatra számíthat, mert mindenütt, ahová dr. Fischer Tivadar érkezését jelentették, a zsidóság lelkes örömmel várja az érkezőket.

Margittán dr. Fis Gyula, a nemzeti parasztpárt ottani vezetője üdvözölte az állomáson dr. Fischer Tivadart, aki a közönség szünni nem akaró ünneplése közben vonult a népgyűlés színhelyére. Itt Fis Gyula nyitotta meg a gyűlést, aki ismertette nemzeti parasztpárt programját és köszönetet mondott a régens-tanácsnak, hogy Maniu Gyulát nevezte ki az ország miniszterelnökének. Hangsúlyozta, hogy a zsidóságban a nemzeti parasztpárt mindig becsületos és öntudatos fegyvertársa talált.

Muresan Alexandru lelkes szavakkal hozta a Chemarea és a haladó román fiatalok üdvözlését. Utána, a népgyűlés közönségének percekig tartó tapsa közben emelkedett szószára dr. Fischer Tivadar, aki előbb románul, majd pedig magyarul beszélt. Hangsúlyozta, hogy a zsidóság teljes lojalitással harcolt együtt a nemzeti parasztpárttal az ellenzéki

Művészi Blondel keretek!
Elvállalom kézmunkák montirozását, régi keretek aranyozását és javítását. Estenként áll a do. Somlyai Mihály Cluj, Strada Iulia Maniu 7. sz.

Az Aviva-Barisszia Kulturbizottságnál a következő chanukakor előadásra alkalmas műsoranyag kaphatók:

Szindarabok:

Szabolcs József: Menora, gyermekszindarab. 1 felv. 4 fiú, 3 leány szereplővel. Chanuka előtti délutáni gyermekszindarab. 1 felv. 4 leány, 3 fiú szereplővel.

Sass Irén: Makkabeusok. Történelmi dráma 11 férfi, 5 női szereplővel. Ernst Bechner: A Föld varázsa. Vigjáték 1 felv. 4 férfi, 1 nő, 2 gyermek szereplővel, 10 statiszttával.

Dov Kimehi-Hirsch Simon: A aranygaras vándorlása. Mesejáték két képben, 6 kisleány szereplővel. Giszkalay János: Rókák a romok között. Történelmi jelenet. Trenderli, humoros monológ egy férfi számára.

Alkalmi versek gyermekeknek és felnőtteknek. Ünnepi beszédek. Prolog prózában és versben.

Kották: Maoz cur, Cint on lichtelach, Jiddisch népdal hegedűre és énekre. Engel, Bernstein, Arno Nadel szerzeményei zongorán és hegedűn.

Az előadás joga a Keren Kajemeté.

küzdelemben. A liberális kormány éveken keresztül támadta a zsidóságot a nemzeti parasztpárttal kötött fegyverbarátsága miatt. De a zsidóság szívvel-lélekkel haladt együtt a nemzeti parasztpárttal, mely a törvényesség és az igazságosság kultuszának megvalósítását jelentette a zsidóság számára. Láta a zsidóság, hogy a nemzeti parasztpárt a gyulafehérvári pontok alapján akarja megvalósítani kormányprogramját és erős hite benne, hogy nem is fog csatlakozni reményeiben.

Ezután magyarul beszélt dr. Fischer Tivadar és elmondta, hogy a zsidóság a jogegyenlőség, jogbiztonság, a gazdasági és politikai jogok általánosítását várja a kormánytól. Felhívja a zsidóságot, tartsanak ki a választásokon a nemzeti parasztpárt mellett.

A hosszantartó óvációval fogadott beszéd után dr. Lazar Aurel emelkedett szólásra, aki annak adott kifejezést, hogy a magyar párt vezetősége nem volt reápolitikus, amikor nem követte a progressziót és a demokráciát jelentő nemzeti parasztpártot. Ismertette a zsidóságnak a nemzeti parasztpárt mellett folytatott kormánybuktató harcát és végül dr. Fischer Tivadart, mint a zsidóság legkiválóbb reprezentánsát üdvözölte.

A gyűlés lelkes hangulatban ért véget.

LITHYNIA Gyógyvíz
Paptamási ásványvíz
Gyomor-, vese-, hólyag-, epe- és csúsz-bántalmak legjobb orvoslása. Képviselet: DACIA vízleltő-üzem. — Cluj, Calea Regele Ferdinand

Die Genesung
Besuch in Erez Israel
A szerző legutóbbi palesztinai tanulmányútjának leírása. Ára kötve 62 lej.
Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

H
Az Uj Kelet az zsidóság na Főszerkesztő: Dr Felelős szerkesztő az Uj Kelet cik forrás megj

Zád jub

(Cluj-Kolozsva Kelet tud.) Kolozsváron a nagybecsűsége el ebben az év stációjához: Zád iskola 63-ik évfordulójának 64-ik évfordulóját megelőzően az előzőtt indult tanító nehéz és nek utján és a ról bocsátotta le életbe, hogy ott amint Zádor Ben emberek lelkében Ersekujváron ma Kolozsvárra kerül gyedszázad múlt az utolsó hónapokában megöszülte gével végezte hű köis idő egy emb idő különösen a év áldados munk szentelt tevékeny sében telt el.

Es a huszonöté Benő nyugalomra elemi iskolai katekének alkonyán n ségnek örvendezt lez a harmincöt tisztelők és volt ge, akik Zádor E lozsváron, de a fény nélkül és m etetni ezt a nap a Kolozsváron elt resztül mély volt voltának büszke a lyozdsáért, alapos szűléseért mind addal veit körü öbarják megüstet val.

A jubileumi ün már néhány hete amelyen pártállás a zsidóság minde Hogy az ünnepély felemelőbb legyen és az egész vidék galja és minden tanítványa, jobbra felszólít arra, ho a jubileumi ünnp lenhetik meg szer az levélileg járul lényéhez. Az ün szes megemlékez forábbi ur, vagy iskolai igazgatók

Chanukakor A Keren Kajemet Jiszraelt a zsidó gért egy adomán

— A magyar sóba utazott, ho magyar döntőbir dapestről jelentik gyar külügyminis Ignác budapesti l ben Varsóba utaiikai körökben k lajdonitanak, me ség szerint tuim irandó döntőbiró tásával kapcsola nagy cikkekbén gyar barátság je

HIREK

As Uj Kelet az egyetemese erdelyi es bansag zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Zádor Benő jubileuma

(Cluj-Kolozsvár, november 30. Az Uj Kelet tud.) Kolozsvár zsidóságának egyik értéke őta általános tisztelettel és nagybecsüléssel övezett alakja érkezett el ebben az évben életének telmemelő stációjához: Zádor Benő, a neológ elemi iskola ősz igazgatója ünnepli hatvanötödik életének 64-ik és tanítói pályafutásának 35-ik évfordulóját. Harmincöt esztendővel ezelőtt indult el Zádor Benő a zsidó tanító nehéz és viszontagságos pályájának útján és a generációknak hosszú sorát bocsátotta ki nevelő szárnyai alól az életbe, hogy ott gyümölcsöztesse azt, amit Zádor Benő az életre induló kisemberek lelkébe bejuttatott. Tíz évig Érsekújváron működött, onnan pedig Kolozsvárra került el és azóta teljes nyugdíszadattal él, de Zádor Benő még az utolsó hónapokig is pontosan a munkában megőszült ember lelkiismeretességével végezte hivatását. Huszonöt év nem kis idő egy ember életében és nem kis idő különösen akkor, ha az a huszonöt év áldásos munkában, a társadalomnak szentelt tevékenységben, emberek nevelésében telt el.

És a huszonöt éves múlt után Zádor Benő nyugalomra vonódik. Elhagyja az elemi iskolai katedrát, hogy végre, életének alkonyán nyugodt és boldog öregségnek örvendezhessen. December 25-én lesz a harmincöt éves jubileumi nap. A tisztelők és volt tanítványok nagy tömege, akik Zádor Benőt körülveszik Kolozsváron, de a vidéken is, nem hagyják fény nélkül és megünnepeltetés nélkül eltelni ezt a napot és Zádor Benőt, aki a Kolozsváron eltöltött 25 esztendőn keresztül mély vallásosságért, zsidó mivoltának büszke és öntudatos kihangsúlyozásáért, alaposan pedagógiai felkészültségéért mindenki szeretettel és odaadással vette körül, meleg ünnepi szavakkal megünnepelték a jubileum alkalmát.

A jubileumi ünnepségek előkészítésére már néhány hete népes bizottság alakult, amelyen pártállásra való tekintet nélkül a zsidóság minden rétege képviselve van. Hogy az ünnepély minél imponzansabb és telmemelőbb legyen, a bizottság Kolozsvár és az egész vidék zsidóságát megmozgatja és mindenkit, aki Zádor Benőnek tanítványa, jóbarátja és ismerőse volt, felszólít arra, hogy részvételével emelje a jubileumi ünnepség fényét. Akik nem jelenhetnek meg személyesen az ünnepségen az levélileg járuljon hozzá az ünnepély lényéhez. Az ünnepélyre vonatkozó összes megemlékezések dr. Eisler Máttyás főbíró ur. vagy Prét Lajos neológ elemi iskolai igazgatóhoz intézendők.

Chanukakor gondolatok a KKL-re. A Keren Kajemet váltja vissza Erec Jisraelt a zsidó népnek. Minden lángrért egy adományt a KKL-nek.

A magyar külügyminiszter Varsóba utazott, hogy aláírja a lengyel-magyar döntőbírói szerződést. Budapestről jelentik: Walkó Lajos magyar külügyminiszter ma Matusovszky Ignác budapesti lengyel követ kíséretében Varsóba utazott. Utazásának politikai körökben komoly jelentőséget tulajdonítanak, mely minden valószínűség szerint tulmegy a Varsóban aláírandó döntőbírói szerződés keretében. A magyar külügyminiszter látogatásával kapcsolatban a lengyel sajtó nagy cikkeiben fejti ki a lengyel-magyar barátság jelentőségét.

Nyolcszázmillió dinárt loptak, csaltak, sikkasztottak jugoszláv állami tisztviselők az állami erdőbérleteknél. Belgrádból jelentik: A belgrádi szakszínészek egyik kiküldött vizsgálóbizottsága, melyet még a Radics elleni me-renylet előtt állítottak össze s amelynek munkájában így a horvát parasztpár képviselői is résztvettek, tegnap terjesztette be kétezer nyomtatott oldalra terjedő jelentését az állami erdőbérletek körül tapasztalt visszaélésekről. A jelentés szerint az illetékes állami tisztviselők óriási összegeket loptak, csaltak, sikkasztottak, aminek következtében a jugoszláv államot ért kár nagyságát 800 millió dinárra lehet becsülni. A vizsgálóbizottság jelentése óriási izgalmat kelt Belgrád parlamenti körében és különösen ellenzéki oldalról, a panamák alatt kormányzó bánya- és erdőügyi minisztereknek, számos kijáró képviselőnek és magasrangú hivatalnoknak vád alá helyezését követelik.

Steiner professzor vette meg a Nerva szanatóriumot. Ismeretes, hogy kolozsvári Nerva szanatórium súlyos válságba került és felszámolását határozta el. A felszámoló bizottság úgy döntött, hogy a szanatóriumot értékesíti. Mint ahogyan arról az Uj Kelet is beszámolt, tárgyalások folytak Gyergyai professzorral, akivel azonban a meg egyezés nem jött létre. Később Steiner sebészprofesszor és Grigoriu, Jakobovics, Lupan egyetemi professzorokból álló érdekcsoport között indult meg a versengés a Nervaért, amely ma azzal nyert befejezést, hogy Steiner professzor hat és fél millió lejért megvette a szanatóriumot s mintegy 200 ezer lej adósság kifizetését vállalta. A tranzakció által elintézését nyert a szanatórium gondnokának a követelése is, akinek fél millió lejes követelését kifizették.

Eljegyzés. Rosenberg Ella Simleul-Silvaniei és Grósz Móricz Nisipeni jegyesek.

Értesítés. Értesítem a Zuckermann Ferenc zárai divatárú-kereskedő ősz-szesz hitelezőit, hogy jogos követeléseiket 8 napon belül nálam bejelenteni szíveskedjenek, miután üzletét átvenni szándékszom. Ezen határidőn belül be nem jelentett követeléseket nem veszem figyelembe. Stern József, kereskedő Zálau

Ma hallgatják ki az Erdélyi-per koronatanuját. Budapestről jelentik: Az Erdélyi-per mai főtárgyalására Pichler dr. Forgács Anna volt kezelőorvosa táviratilag bejelentette tanukénti megjelenését. A koronatanu kihallgatása valószínűleg napokon át fog tartani.

Amanullah elrendelte, hogy a tisztviselők európai ruhát viseljenek. Párisból jelentik: Ideérkezett jelentés szerint Amanullah afgán király szigorú büntetés terhe mellett elrendelte, hogy a tisztviselők Kabulban európai ruhában tartoznak ellátni hivatali kötelességüket.

Ellerőttele a záróameghosszabbítási díjakat. A belügyminiszteri utólma déltől távirati rendelkezés érkezett, amely megadja az összes vendéglőknek és a kávéházaknak a záróra meghosszabbítását, amelyért eddig esténként 300 lej kellett fizetniük a pénzügyigazgatásnál. Az új rendelkezés értelmében a másodosztályú vendéglők záróráját minden feltétel nélkül éjjel 1 órában állapította meg a belügyminiszterium. Az elsőosztályú vendéglők zárórája két órákor lesz. A kávéházak (természetesen csak a város középpontjában lévő kávéházak) éntendők ezalatt éjjel 3 órákor kötelesek zárni.

A férfi legszebb és legcsinosabb öltözetése a kalapon kívül az ing és a nyakkendő. Fektesseünk tehát nagy súlyt legfontosabb ruhadarabunk beszerzésére és csak olyan helyen vásároljuk azokat, ahol bizalommal fordulhatunk a kereskedőhöz. Ilyen üzlet a Kalap Király Főter 24 sz. alatti áruháza. Ezen cég saját varrodája felállításától képes a legkényesebb igényeket kielégítő módon a fehérműt elkészíteni. Anyagjaitól felelősséget vállal. Összekötésben van legelőkelőbb angol, francia, cseh, olasz és osztrák gyárakkal és ez teszi lehetővé azt, hogy vevőit lelkiismeretesen, jól és olcsón szolgálja ki. Raktáron tart óriási választékú kész ingeket zejirből, pouplinból és shiffonból, nadrágokat a legjobb köpferből, valamint hálóingeket is. A nyakkendőket a Kalap Király szintén a legjobb és legmodernebb gyárakból szerzi be, különleges újdonságok csak ott találhatók. Saját érdeke ezek szerint hogy kalap, felülnemi minden kötöttáru és férfidivat szükségletét a Kalap Királynál (Piata Unirii 24) szerezzé be.

Enyhébb időjárás várható. Bécsből jelentik: Az obszervatórium meteorológiai intézetének prognózisa szerint változékony időjárás várható, reggeli ködökkel és lassu felmelegedéssel.

Dr. Spiegel Dávid Désen. Dési tudósítónk jelenti: Dr. Spiegel Dávid, a Keren Hajjeszód jeruzsálemi direktóriumának kiküldöttje vasárnap, f. hó 2-án este 8 órakor Désen az Emke nagytermében nagyszabásu előadást tart, amelyre a dési Zs. N. Sz. ezuton is meghívja az érdeklődőket.

Pull-owerek, sweaterek
 legszebb választékban
Weisz Siegfried
 cégneí
 Cluj, Cal. Reg. Ferd. 10.

Felemelik a legnagyobb német rádióadóállomás hullámhosszát. Berlinből jelentik: A német postavezéregazgatóság elhatározta, hogy a Königs-wusterhausen mellett felállított nagy német rádióadóállomás hullámhosszát 1250 méterről 1648.3 méterre emeli fel. Ennek oka, hogy a német légi forgalomban a szikratávíró vételben s ezzel a gépeknek a földről történő irányításában sokszor zavaró momentumok fordultak elő amiat, hogy a légi forgalom részére engedélyezett 1286 méteres hullámhossz közel esett a Königs-wusterhauseni leadó hullámhosszhoz, melyek több ízben teljesen elnyomták a kisebb légi forgalmi leadóállomás hullámait. Königs-wusterhausen december elsejétől már az 1648.3 hullámon fog dolgozni.

Arany-, ezüstbevéltás!
 Legoicsóbb beszerzési forrás órákban, ékszerekben, valódi ezüst tárgyakban, u. m. gyertyatartók, menorák és hasonló dísz tárgyakban
Grünfeld ékszerésznél
 Cluj, Cal. Reg. Ferd. (v. Wes. M.-u.) 21.
 Nagy raktár alpacca és kina ezüst tárgyakban.

Drummond és Stresemann találkozásáról írnak a francia lapok. Párisból jelentik: A lapok élénken kommentálják Drummond népszövetségi főtítkárnak Berlinben Stresemannal történt találkozását és megbeszéléseit. Rámutatnak arra, hogy már nincs sok idő rendelkezésre a tanácsülés székhelyékn megváltoztatására, de azt valószínűnek tartják, hogy a nemzetközi areopág téli ülészaka nem Genfben lesz. A genfi sajtóorganumok arról cikkeznek, hogy szó sem lehet a tanácsülésnek Svájc területén kívüli megtartásáról. Valószínűnek tartják, hogy Drummond főtítkárnak, kinek m adéutan kellett megérkeznie Genfbe, visszakerzése után azonnal megteszi a technikai előkészületeket valamelyik enyhébb éghajlatu svájci városban a előkelő vendégek megfelelő elhelyezése és kényelme iránt.

Két mérnököt küldtek az angol király legkisebb fiának felkutatására. Londonból jelentik: A gliecses-herceg a walesi hercegtől különválan egy expedicióval Északrhodésiában tartózkodik. Tartózkodási helye legalább háromszáz mértföldnyire van a vasuti állomástól és még nagyobb távolságra a leközlebbi kikötőtől. Az angol gyaratügyi igazgatás két mérnököt elküldötték a herceg felkutatására és megbízták őket azzal is, hogy az angol kormány jelentését a király betegségről juttassák el a király legkisebbik fiának kezére.

Az állam prolongátum akarja az olasz kölcsönt. December 31-én válik esedékessé az a 12 millió dolláros kölcsön, amelyet a román állam júliusban vett fel a Banca Comerciale Italiana-tól. Mivel ismeretes, ezt kölcsönt arra használták fel, hogy a Banca Nationalatól vissza-váltottak a Creditul Industrial által leszámított ipari váltókat, amelyek hosszú lejáratuknál fova nehezen lettek volna likvidálhatók. A költségvetésben mutatkozó deficitre, valamint a külföldi kölcsön megkötésének elhalasztódására való tekintettel a kormány valószínűleg december elején megteszi a szükséges lépéseket arra, hogy haladékat kapjon a kölcsön visszafizelésére. Értesülésünk szerint a prolongációt 1929 március 30-ikáig fogja kérni a kormány.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

A jó áru a legoicsóbb!
 A legfinomabb és legszebb selyem, szövet és mosóáru maradékok
karácsonyi nagy vására
 nagyon leszállított árakban.
 December 26-ig.
Grünwald és Steiner
 Női divatkülönlegességek áruházában
 CLUJ, PIATA UNIRII No. 12.

Hurutos tüdő a tüdővész bacillusainak legjobb táplálója. Bajtól megóv a jóízű

Siromalt

köhögés elleni szörp rendszeres szedése. Minden gyógyszerárban kapható. Egy liter ára 100 lei. Oktatófüzetet ingyen küld „Gea-Krayer“ Laboratórium Timișoara No. 19. sz.

— Doktorrávatás. Vajda Jenő Gherla-Szamosujvárról, a prágai német tudományegyetem november 24-ikén az összes orvostudományok doktorává avatták.

— Megjelent az Erdélyi Lexikon. Osváth Kálmán nagy érdeklődéssel várta, érdekes illusztrációkkal díszített Erdélyi Lexikona megjelent. Az előfizetett példányok szétküldése megkezdődött. Megrendelések intézhetők: Dr. Osváth Kálmán, Oradea Bul. Reg. Ferdinand 41. Egész vászonkötésben arany nyomással 600 lei, műnyomó papíron bőrkötésben 1000 lei. Szétküldés utánvéttel.

— Kettős ünnepély a Napközi Gyermekotthonban. Asszonyi szívek nagy munkával és utánjárással készítették elő azt az ünnepélyt, amely vasárnap, december 2-án d. u. 3 órakor lesz a Calea Victoriei 85 szám alatti Gyermek Otthonban. Ekkor fognak szétosztásra kerülni a téli ruhák, melyek anyagát jószívű emberek leginkább városunk kereskedői iparosai s tagjaink adták össze, hogy a szegény gyermekek télen ne fázzanak és iskolába járassanak. A Nőegylet ezuton is hála-köszönését fejezi ki ezért a szíves fogadtatásért, melyben gyűjtő hölgyeinket részesítették. Az aztán következő vasárnap, december 9-én, d. u. 3 órakor ugyanott Chanuka-ünnepély lesz a gyermekek vallásos nevelése érdekében. Mindkét alkalommal az intézet pártfogoltjai szám szerint 125 gyermek 3-13 éves életkorig ajándékot és jó uszonnát fognak kapni. Aki a szintisza öröm bódog perceit akarja megszerezni magának, jöjjön el ezeken a napokon az Otthonba, ahol az intézet fenntartója a Zsidó Nőegylet Elnöksége nemcsak tagokat, hanem minden érdeklődőt is szívesen lát.

— Tudományos expedíció Körösi Csoma Sándor nyomában. Budapestről jelentik, hogy Baktay Ervin, a hindu érettségijű kutatója, aki a buddhizmus irodalmáról és bölcsességéről már több könyvet is írt, évek óta Indiában tartózkodik, ahol saját költségén expedíciót állított össze annak az utvonálnak követésére, amelyen valaha Körösi Csoma Sándor haladt. Baktaynak sikerült számos ismeretlen részletet felfedezni a nagy székely utazó kutatásairól, akinek Tibet magas hegyei felé vezető útját eddig még senki sem követte. Baktay kőtáblákkal jelölte meg Körösi Csoma útjának fontosabb pontjait. A magyar tudós által vezetett új expedíciónak különben centennáris jellege van, mert száz éve annak, hogy Körösi Csoma Sándor, aki 1823-ban érkezett Indiába, kutató útját befejezte.

— Öngyilkos lett Szász Károly fia. Budapestről jelentik: Szász Pál, Szász Károly országgyűlési képviselő huszonöt éves fia tegnap este lakásán föbelötte magát. A fiatalember, aki súlyos ideg-bajban szenvedett, betegsége fölötti elkeseredésében követett öngyilkosságot. A golyó úgy összeroncoltta a szerencsétlen ember fejét, hogy életbenmaradásához nincs remény.

Életével fizette ki a kártyaadósságot

Egy amerikai játékos tragédiája

Newyork, nov. 30. Arnold Rothstein, aki a newyorki klubok leghíresebb és legszenvedélyesebb hazárdjátékosa volt drámai körülmények között fejezte be életét. Vasárnap este egy newyorki hotelben, amikor éppen a klubba készült, megtámadták és több revolverlövessel megsebesítették. A merénylők eltiúntak az uccai forgalomban. Rothsteint pedig kórházba szállították. A híres játékos utolsó pillanatig eszméletlenül volt. Halálos ágyánál keresték fel a detektívek, de hiába intézték hozzá kérdéseket a történetekre vonatkozólag, Rothstein diszkrét maradt.

— Ismertek engem — mondotta fölényes nyugalommal. Beültem egy szót sem fogtok kihuzni. Különbön sem volna már értelme.

Rothstein tehát a halálos tragédia titkát magával vitte a sírba. A rendőrség nagy apparátussal nyomoz, hogy felderítse a rejtélyt eddig azonban nem sikerült meg bízható adatokat találni a merénylő vagy merénylők személyére vonatkozólag.

A tragédia hátterében egy olyan történet húzódik meg, amely szinte páratlanul áll a szerencsejátékok izgalmas és változatos krónikájában. Rothsteinnak azért kellett meghalnia, mert nem rendezte azt az 560 000 dolláros kártyaadósságot, melyet két nap alatt vesztett az elmúlt hó folyamán.

Ezen a két napon annyira ürdözte a balszerencse, hogy óránként körülbelül tízezer dollárt vesztett. Amikor végre felállt a zöld asztaltól, flegmatikusán csak ennyit mondott a partnereinek:

— Önök közül valaki több ügyességgel, mint korrektséggel játszik.

— Céltalan minden kifogás — hangzott a rideg válasz. — Ön mindenesetre

meg fogja fizetni, amivel tartozik.

De Rothstein nem pénzzel, hanem életével egyenlítette ki kártyaadósságát.

Rothstein hat hírhedt hazárdörrel ült a pókerasztaloknál a nevezetes estén. A tétek eleinte csak 100 dollárra rugtak, később 1000 dollárra emelkedtek. A hermetikusan elzárt játékszemélyiségnek levegőjét fülledt, fojtogatóvá tette a nehéz szivarfüst, a száraz törvény ellenére is zavartalanul élvezték a leg-erősebb alkoholos italokat. Rothstein azonban nem ivott semmit sem. Minden tétjét elvesztette. Így telt el az éjszaka. A kártyaszezon még másnap is az asztal körül ült és a parti csak akkor oszlott fel, amikor már a második éjszakának vetett véget a hajnalhasadás.

— Készen vagyok — mondotta Rothstein, amikor vesztesége már 300 000 dollárra növekedett.

Rothstein halálával Amerika leghíresebb játékosai tüntek Newyork éjszakai életéből. Vérbeli játékos volt, rendíthetetlen nyugalma, acélidegzetű. Minden szerencsejátékban résztvevett. Hatalmas összegekkel játszott a löversenyeken, de szívesen belemert minden más fogadásba is. Fogadott színházi sikerekre, színésznők életkorára s minden elképzelhető esemény kimentelére. Leghíresebb coup-ja az volt, hogy egyszer egyetlen löversenyen 900 ezer dollárt nyert.

Rothstein ismert és népszerű alakja volt az amerikai mondain-életnek, de ennek ellenére is példás harmóniában élt a feleségével, egy rendkívül csinos, fekete-hajú, fekete szemű, asszonnyal. Halála izgalmas szenzációt keltezt a newyorki klubokban és most izgatottan várják, vajjon a rendőrségnek sikerül-e a sötét titok nyitására jutni.

Rövidesen kifizetésre kerülnek a magyar postatakarék betétei. A magyar királyi postatakarékpénztár joggyűjti osztályának nyilatkozata szerint az utódállamok postatakarékbetéteinek kifizetése eddig azért késett, mert az 1922 novemberében megkötött egyezményt a lengyel köztársaság eddig még nem ratifikálta. Az egyezmény ratifikálása után, amely a közel jövőben megtörténik, rövidesen kifizetésre kerülnek a postatakarékbetétek. A postatakarék betéteket a magyar kormány a korona névértékének megfelelő

pengőértékben fizeti vissza, vagyis tízezer 500 korona 1 pengő arányban. A kölcsönös leszámolás elismertetését minden államban folyamatosan vannak s a lebonnyolítás a közeljövőben már megtörténik. A leszámolási munkálato- kat Romániában a posta, távirada és távbeszélő vezérigazgatóság készíti elő, amely minden ilyen ügygel kapcsolatos kérdésben felvilágosítással szolgál.

Hirdessen az Uj Keletben

Nagy karácsonyi vásár

Soha oly előnyösen és jutányosan nem vásárolt senki **szörmedrúrt** és **szövetkabátot**, mint most, amióta megkezdődött a nagy karácsonyi és újévi vásár.

Mártonffy Testvérek & Co.

szücsáruházában Cluj, Piata Unirii 20.

ahol minden áru a legszolidabban, legteljesímeretesebben a beszerzési árban beszerezhető. Rendelések 24 óra alatt készülnek. Előzékeny kiszolgálás.

Nagy karácsonyi vásár

BRUTARIE SUTODE
KATONA
TELEFON 90-C VICTORIEI

1. sz. fiók: **Str. Memorandului 25.**
2. sz. fiók: **Cal. R. Ferdinand 32.**
3. sz. fiók: **Cal. R. Ferdinand 77.**
Ünnepi kalács, diós, mákos patkó, naponta 3-szor friss vajassütemény házhoz szállítva!

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szombat délután fél 4 órakor: A Párka, (Negyedik ifjúsági előadás nagyon olcsó helyárakkal. Előadó tanár dr. Rajka László. Poór Lili főlépésével, Sorozatszám: 163.)

Szombaton fél 8 órakor és fél 10 órakor mozielőadás: Eva almája

Vasárnap délelőtt 11-kor: Mozimatiné II és 10 lejes helyárakkal.

Vasárnap délután fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor mozielőadás: Eva almája

A színháziroda közleményel:

A magyar színházban ma este és holnap délután is: **Eva almája**. Monty Banks világhírű ragogó új vizjátéka a magyar színházban színrekerül. Ma szombaton este fél 8-kor és fél 10-kor, holnap vasárnap fél 4-kor, fél 6-kor, fél 8-kor és fél 10-kor. Hétfőn pedig utóljára délután fél 4-kor és fél 6-kor.

Holnap vasárnap 11-kor nagy matiné 15 és 10 lejes helyárakkal. Nagyszabású mozimatiné lesz a magyar színházban vasárnap d. e. 11 órakor. Egy káprázatos, gyönyörű revü a Pávakirálynő álma kerül vetítésre ezenkívül kis vizjátékok, világesemények bemutatása. Helyárak: 15 és 10 lej.

Bölcsöddal. A jövő hét nagy művészi szenzációja a Bölcöddal premiéreje lesz. A Bölcöddal-nak Fodor László a szerzője, aki a dr. Szabó Jucival és Temploz egerével alapította meg a világhírt, mert ezt a két darabot Amerika és Európa csaknem minden nagyvárosában játszották. — A Bölcöddal-nak pár héttel ezelőtt volt a premiéreje Budapestén a Vígsházban s azóta napról-napra adják s felvonásvegeken vég-hossza nincs a tapsnak, kihívásnak. A pesti színházi szezon egyik legnagyobb sikerévé nőtt a Bölcöddal, amelynek a jövő hét keddi estéjén lesz nálunk a premiéreje, az igazgató rendezésében s a főszerepekben Poór Lilivel, Petróci Alicével, Székelyhidy Adriennel, Mészáros Bélával, Tóth Elekkel, Mihályfy Lászlóval, Hoykó Ferencsel, Balázs Samuval, Kemény Lászlóval és Olasz Lajossal. A Bölcöddal a jövő hét négy egymásutáni estéjére van kitűzve.

Az eleven Rin-Tin-Tin a magyar színházban. A magyar színház jövő heti délutáni mozielőadásainak nagy szenzációja lesz: Kedden, szerdán és csütörtökön a délutáni mozielőadások (fél 4 és fél 6 órai kezdettel) keretében az eleven Rin-Tin-Tin-t fogja a közönség megcsodálhatni. A beszélő, olvasó, számoló, zeneértő kutyát. Nem filmen, de a valóságban látható ez a csodakutya, amelynek produkciói valósággal bámulatba ejtik mindenütt a közönséget. Igen olcsó helyárak.

Nosztalgia esete Tóth Máriával — mozielőadásokkal. Hétfőn este a legnépszerűbb magyar darab a Nosztalgia esete Tóth Máriával kerül színre, berleten kívül nagyon olcsó mozielőadásokkal 50, 40, 30, 20 és 10 lej.

Az angol és az

Ötödik Gyűlésében uralkodó, aki rendkívül haj és nehezen kóta álmátlan palotában a Amikor a angol világbí reszketés luto ság átharapó előcsarnokából országba, át jég sivatagok ságig, Ausztr kolnak a Sid meg sem állt ban tomboló lentős hatást Costes koiuze zicióját. A ki a nagy össze kiegyensúlyoz olyan abszolu tünitástanak f tesquie megn elvével egy erény, amely forma gazdag Angliában.

Nagy-Britan nem fél a kom most, a királyt nagy és kom idegesség ráng gességnek a munk, hogy m cendentális jel és szelid örege szeméye a sz jének legtisztá rodalom nem nemzet meghó nem is jól felfo nem egy olya pillero van: a nek értékelése egyes dominu sabban és ny teljes belső és függéről, mel sem mondana talom és örö akár katonail hette őket. E kulcsa a királ

Az angol k mint a csat, a Most külön előtt áll az an liaruspeksek b dő választásor orsódve kerü tesz szert, ho szedelme sem gok közé. A épen annak a tünitástanak ha glia méltán bü na az egyetle politikai rends tudná örizni György szelic Angliában ren káspárt legab mint a többi legközelebbi

Az angol birodalom és az angol király

Ötödik György angol király tőgyulladásban megbetegedett. A 63 éves uralkodó, akinek családja különben is rendkívül hajlamos a tüdőbetegségekre és nehezen küzd ellenük, néhány nap óta álmátlanul harcol a Buckingham-palotában a kórról.

Amikor a betegség híre elterjedt, az angol világbirodalom testén szokatlan reszketés futott végig s a nyugtalan-ság átharapózott a királyi hálószoba előcsarnokából a Citybe, Skóciába, Írországra, át a tengereken a kanadai jég sivatagokig vagy a szudáni forró-ságig. Ausztráliába, ahol éppen sztrájkolnak a Sidney-i dokkmunkások és meg sem állt Ujzélándig, ahol a nagyban tomboló választási küzdelemre jelentős hatást gyakorolt és megrendítette Costes konzervatív miniszterelnök pozícióját. A király beteg, a kapos beteg, a nagy összefoglalás, a gyupont és a kiegyensúlyozás. Sehol a világon nem olyan abszolút erejű a monarchia kontinuitásának fogalma, melyről már Mon testüve megmondotta, hogy a tekintély elveivel egyetemben a legnagyobb erény, amellyel a monarchikus államforma gazdagíthatja a nemzetet, mint Angliában.

Nagy-Britannia nem küzd válsággal, nem fél a kontinuitás megdőlésétől. De most, a király betegségekor az egész nagy és komplikált testet mégis sejtő idegesség rángatja meg s ennek az idegességnek a láttára arra kell gondolnunk, hogy mily óriási, csaknem transcendentális jelentősége van annak a kis és szelid öregembernek. Az angol király személye a szimbolikus jelentőség erejének legtisztább példája. Az angol birodalom nem egy nemzet, nem is egy nemzet meghódított birtoka, talán már nem is jól felfogott érdekszövetség, hanem egy olyan egység, amelynek két pillére van: a kölcsönös segítés erejének értékelése és a londoni király. Az egyes dominiumok érzik, hogy biztonságban és nyugodtabban élhetnek, ha teljes belső és külső szabadságukban függésről, mely adott esetekben, ha hanem mondanak le arról a laza összetételről és erőről, akár gazdaságilag, akár katonailag, biztos sikerrel vezethette őket. Ennek az összefüggésnek kulcsa a király.

Az angol király olyan jelentőségű, mint a csat, amely a ruhát összefogja. Most különösen nehéz problémák előtt áll az angol birodalom. A politikai haruspekpek bejósolták, hogy a közföld választásokból a Labour Party megerősödve kerül ki s bizonyára oly erőre tesz szert, hogy a rendszerváltozás veszedelme sem tartozhat a lehetetlenség közé. A rendszerváltozás pedig éppen annak a nagyszerű politikai kontinuitásnak halálát jelentheti, amire Anglia méltán büszke. Ötödik György volna az egyetlen, akinek személye a belpolitikai rendszerváltozás esetén is meg tudná őrizni a kontinuitást. Ötödik György szelid, jó és becsületes ember, Angliában rendkívül népszerű és a munkáspárt legalább olyanira tiszteli, mint a többi pártok. Ha ő uralkodik a legközelebbi választások idején, nincs

baj, mert bármily politikai változás jön, akármiyen párt kerül uralomra, mind-egyik egyforma tisztelettel és bizalommal fog az agg királyra tekinteni, aki mögött kipróbált mult áll, egy világ-háború s egy világháború utáni nehéz idő! Mac Donald és Lloyd George számtalanszor kijelentették, hogy amíg Ötödik György, a jó és igénytelen király uralkodik, a tökéletesen működő,

mindenkit kielégítő legfelsőbb angol rendszerben nem történhet változás.

Az angol pártok bizalmát a szürke és szelid Ötödik György teljes mértékben élvezi. Ő a legnemesebben fogja fel és értette meg, hogy az angol király csak akkor maradhat meg nagy, szimbolikus jelentőségnek, ha passzív lesz, visszavonul, a mindennapon tülemkedik és jó. Az ő kipróbált személye garantálná

a zökkenésnélküliséget, mint ahogy garantálja az angol impérium egységét.

Ilyen körülmények között érthető, hogy betegségének hírére az impérium idegesen megrezdül. Angliában mindenki tudja, hogy most, a legekritikusabb választások előtt, rendkívüli komplikációt és veszedelmet jelentene a szelid és megbízható György eltűnése.

Trotzkij Moszkvába érkezett, de valószínűleg ismét visszatér száműzetésébe, mert nem hajlandó feladni elveit

London, november 30. A Times moszkvai jelentést közöl arról, hogy a szovjetkormány a napokban megengedte Trotzkijnak, hogy középázsiai száműzetési helyét, melyet Stalin jelöltetett ki számára, elhagyja. Trotzkij, mint a lap értesül, Moszkvába érkezett

s néhány napja már ott tartózkodik. Szemtanuk állítása szerint Trotzkij beteg színben van. Állítólag a kormány részéről felajánlották neki, hogy amennyiben felhagy szélsőséges elveinek hangoztatásával, nem kívánnák visszatérését Ázsiába. Ebben az esetben szá-

badon választhatna akár Kimben, akár Kaukázusban magának lakóhelyet. Trotzkij azonban nem áll el elveinek vállalásától és ezért igen valószínűnek tartják, hogy már rövidesen vissza kell térnie a száműzetésbe, ezúttal a kínai Turkesztán határán levő Alma-Akába.

Alevra közlekedésügyi miniszter szigorú szankciókat fogantatosít a korrupció vasuti tisztviselőkkel szemben

„Nem lehet eltűrni, hogy egyszerű tisztviselők palotákat építsenek maguknak Bukarestben“

(Bucuresti-Bukarest, november 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alevra tábornok az új kormány közlekedésügyi minisztere, tegnap délbán magához kérte a CFR teljes felsőbb tisztikarát és kifejtette előttük, hogyan képzeli el nagy vonalakban az államasutak reorganizálását és a közlekedésügyi viszonyoknak nyugati színvonalra való emelését. Alevra tábornokot kevesen ismerik Erdélyben. A tábornok jelentős katonai karriert futott be, a háború alatt a nagy vezérkar főnök-helyettese volt és mint ilyen kiváló érdemeket szerzett magának. Altábornagyi rangban aránylag fiatalon vonult nyugalomba s két esztendővel ezelőtt beiratkozott a nemzeti pártok pártba, amelynek hivatalos lapjában mint hadügyi szakértő rendszeren dolgozott.

Széleskörű decentralizációt

A közlekedésügyi miniszter a CFR központi vezérigazgatóságának a Cal. Victoriein lévő épületében tartotta meg expozéját a magasrangú CFR tisztviselők előtt, akik Teodorescu mérnökkel az élükön valamennyien megjelentek. Alevra tábornok mindenekelőtt is kijelentette, hogy a CFR adminisztrációjába a legszélesebb körű decentralizációt kívánja bevezetni. Ma az a helyzet — mondotta Alevra tábornok — hogy olyan kis semmiségekkel jöttek a miniszteriumba, amelyeket egy államfőnök is elintézhet. Ez a fantasztikus méretű bürokratizmus egyaránt árt a köz- és magánérdekeknek s éppen ezért meg kell szüntetni. Ezzel szemben kijelenthetem, hogy őszinte híve vagyok az egyéni iniciatívának, amelyet feltétlenül támogatni kell.

A korrupció ellen

Felhívja ezután a főtisztviselők figyelmét arra, hogy alantasaikat ne csak a technikai képzettség, hanem elsősorban a morális felkészültség szempontjából ellenőrizték. Szomorú — mondotta Alevra tábornok, — hogy a háború következtében sokan teljesen kivették mindennemű moralitásból és előszertettel tévesztik szem elől azt a határt, amely az

állam és a magános vagyona között fennáll. Az önök kötelessége nemcsak konstataálni, hanem megelőzni az inkorrekt-ségeket. Elképzeltetetlen az, hogy egy egyszerű tisztviselő palotákat építsen magának Bukarestben, a másik Párisba küldje tanulmányútra gyermekeit föltételesen szemelattára. Az önök figyelme ki kell, hogy terjedjen emeljegea alantasaik magánéletére is.

Végezetül kijelentette Alevra tábornok, hogy kategorikusan megtiltja a CFR tisztviselőknek a politizálást. Az államasutak ujjaépítését amely szoros összefüggésben áll a külföldi kölcsön megva-

lósításával, közelebből keresztül vihetjük és erre vonatkozólag utmutatásul fog szolgálni az a terv, amelyet a CFR mérnöki kara kidolgozott.

Alevra tábornok szavaira Teodorescu mérnök-vezérigazgató válaszolt és a vasuti tisztviselők kara nevében tett ígéreltet arra, hogy oda fognak hatni, hogy a politikát és a korrupciót távol tartsák a CFR adminisztrációjától.

*Olcsó gramafon és legjobb lemezek a „Safaruth“-ban Cluj. P. M. Viteazul. Kérien ingyen katalógust.

Minden vevő kap! Minden vevő kap!

50.000

karácsonyi ajándék szétosztása megkezdődött

FISCHER

üvegudvarban Cluj.

Engros árak Engros árak

JOSIF IZRAEL

szücsmester Cluj (Kolozsvár) Cal. Victoriei (v. Kossuth Lajos-uca) 2. szám. Nagy választék mindenféle szőrméből. Lelkiismeretes kiszolgálás garantálva.

ember 7.
NATOS
TA
CES
LO
TÖDE
JA
TORIEI
dufut 25.
and 32.
and 77.
6, naponta
szállítva!

vészet

sora:

or: A Far
előadás na
Előadó ta
ór Lili (61-
63.)
10 órakor

imatáné 11

fél 8 és fél
va almaja.

nyel:

este és hol
ja. Monty
vigjátéka a
erül: Ma
fél 10-kor,
1 6-kor, fél
pedig utól-
6-kor.

gy málna
agyszabású
színházban
y káprázá-
alynó alma
vigjátékok.
Helyárak:

ry művészi
niereje lesz.
tő a szer-
l és Temp-
világhírűt,
rika és Eu-
yvárosában
nak pár
léreje Bu-
azóta nap-
reken vége-
vásznak. A
legnagyobb
amelynek a
lunk a pre-
ésében s a
etrózi Ali-
Mészáros
yfy László-
Samuval,
Lajossal. A
gymásutáni

agyar szin-
vő heti dél-
gy szentá-
és csütörtö-
k (fél 4 és
n az eleven
ég megcsó-
számoló,
de a való-
tya, amely-
bámulatba
Igen olcsó

ával — mo-
legnépsze-
ty fiu esete
bérleten ki-
árakkal 50.

„Erdélyi Béla azért vette el Forgács Annát, mert médiumot keresett tervei számára“

A Feuer-család egy Kolozsváron élő barátja elmeséli a szerencsétlen sorsu Forgács Anna életét

Cluj-Kolozsvár, nov. 30. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az egész világ Erdélyi Béláról beszél. Zsebnális írások és a legjelteleg publikálták hasábokat írják róla. Minden reggel ezren és ezren olvasják a tárgyáról szóló híreket. Erdélyi Béla sorsára kíváncsi mindenki. Vajjon elítéli-e ezt a helykén vállát vonogató dandyt, aki ezerszámra kapja a szerelmes leveleket, hisztériás nőktől, börtönbé? Erdélyi Béla a viták és fantáziák középpontjában áll. És kétségtelen, hogy mindezekért Erdélyi Béla nagyon meg van elégedve önmagával.

Van azonban egy szereplője ennek a pernek, akire már senki nem kíváncsi. Pedig minden tárgyaláson jelen van: ő maga, a salkondóje, a felboncolt hullája, hullafoltos nyaka állandóan ott kering a tárgyalás közönségének képzeletében. Nem is kell pocokus hílám hozzá, hogy Forgács Anna idealizált fényben trónoljon a tárgyalás közönsége fölött és mint a nagy oroszok mely jelkiségi Annát, a Kareninákat és a Pavlovnákat — a tragédiák valóságos levegője vegye őt körül.

Bizonyára vannak emberek, akiket a közérdeklődés fórumán szemtelenkedő Erdélyinél sokkal jobban érdekli Forgács Anna tragikus sorsu figurája. Épp ezért örömmel szereplünk tudományt arról, hogy van Kolozsváron egy ur, aki évek óta kereszttől élt Forgács Anna közelében és úgy őt, mint családját a családi és társasági élet közelségéből nagyon jól leghetőbb szeszélyéig ismerte. A kávéházban kértük meg ezt az urt: mondhat-e nekünk valamit Forgács Annáról, valami újat, ami igaz színen mutat be az alakját, mert a tárgyaláson, különböző tanak vallomásában és különböző érdekek visszás megvilágításában Forgács Anna bizonyára nem a maga igaz mivoltában kerül a közönség képzeletébe.

Ime, hogy alakul ki Forgács Anna régi jóbarátjának előadásából, az Erdélyi-per néma hősnőjének alakja:

Forgács Anna családi élete

Budán, az Attila-ucca 2. szám alatt laktak Feuer bácsik. Feuer bácsi prototípusa volt a pesti asszimilációs zsidók, kedélyes, szerényfetétesű bácsi, kissé pocakos, akinek mindezekhez arányos konzervatív nézetek voltak. Feuer Anna, aki színésznői pályára készült, eleinte összeütközésbe is került ezekkel a nézetekkel. De tehetsége és ambíciója végül az öreg Feuer elveit is maguk alá gyűrték és így nemsokára már Forgács Anna lehetett belőle, aki előtt csakhamar megnyiták a karrier perspektívái. Az édesanyja, egy szőke, kedves zsidó asszony segítségére volt, ezért Anna valóságos rajongott édesanyjára. Erdélyi természetesen hazatért, mikor azt vállalta, hogy Anna rossz viszonyban élt szülei, különösen pedig édesanyjával. Anna volt a családi kedvence, talán éppen azért, mert mindenben különbözött a családj többi tagjától. Szébb is volt, intél-

ligensebb és tehetségesebb is, mint ők. Anna fénykepei díszítették az egész lakást. Itt volt a szobája, könyvtára, itt tanulta szerepeit. Egy alkalommal a Zene-konzervatóriumban szavaló estét tartott, komoly sikerrel és az estély utáni bankettet nem valamelyik pesti kávéházban, hanem otthon, az Attila-uccai lakásban tartottuk meg.

— Annának persze nem volt szabad felügyelet nélkül járkalni este. Egy építész, aki a család jóakarója volt, család-jának tagjává avatta Annát és Anna velük járt társaságba. Mikor én ismertem, Annának legendás jó híre volt, mint a polgárlány ideálját emlegették, akinek semmi köze a színésznői képrázathoz és a művészkariéris kísérteit sem tudták megantortani. Annyi bizonyos, hogy viselkedésében is a polgári öntudatosságot mutatta, nemcsak társaságokban, hanem kollégái előtt is, akikkel szemben a zsidó urleányt játszott és a nálunknál sokkal tehetségesebb művészt is. Ezért a néha túlságosan is kihangsúlyozott fölényességéért nem is szerették kollégái.

A rajongó

— Milyen volt Forgács Anna? — veltük közbe a kérdést — amire lassan-lassan kapunk olyan választ, melyből kikristályosodik Forgács Anna figurája.

— Külsőleg is érdekes jelenség volt. Mondhatóam szépség. Egészen filigrán termetű volt, de hogy így mondjam: sikkes, üde alakkal. Barna, nagy szemű volt, az állandó csodálkozás kifejezésével. Külsőleg talán igénytelennek is nevezhető és tény, hogy ez az exteriőr sokat ártott karrierjének. Drámai hősnőnek készült és naiva alakja volt.

— Ami pedig őt illeti: ama vörös vonal, mely végigvont a lelkében, a határtalan lelkesedni és rajongani tudása volt. Olyan szélsőséggel rajongott mindenért, ami közel állt a szívéhez, hogy már nem ismert határt a kielégülésben. A karrierjét is ezzel a határtalan rajongással kezdte. Igazi tehetség volt, akiről intelligenciája mellett ambíciója is fűtötte. Tehetségének magvát ritka interpretátori készsége adta meg. A költőket, különösen Adyrt szerette. Adyrt szavalt, énekelt, és tanult minden szabad idejében. Az Ady rajongásában volt valami szisztematikusság: minden alkalmat megragadott arra, hogy Adyrt tanuljon. Olykor engem ültetett le maga mellé és szavaltatott velem Adyból és figyelte, mit tanulhat tőlem. Rajtam tanulmányozta, mit lehet tanulni egy amatőrtől.

— Tehetségét már elismerték akkor a művészkörök. Teljes teréből dühöngött még a kurzus Pesten, amikor egy zártkörű művészestélyen bemutatott Wedeking *Tavaszi Ebrédését*. Mint ugynevezett destruktív mű, ez a darab nem nagyon szerepelhetett a nagy színpadokon, néhány progresszív művész a nyilvánosság kizárásával, rendezte meg ezt az estélyt. És ezermily pesti arrivé közül éppen a fiatal és küzdő Forgács Annát

kérték fel erre a szerepre, akinek első komoly sikere volt ez.

Erdélyi Béla szerepe

— Ezek voltak első stációi karrierjének. Az a fanatikus rajongás, ami minden iránt betöltötte, még nagyobb teljesítményekre is joagsították. És ez a rajongani tudása magyarázza meg számomra Erdélyi Béla szerepét is Forgács Anna életében. Az a meggyőződés, hogy Erdélyi Béla Annában azt a feleséget kereste, akivel megtudja valósítani terveit. És Anna a legjobb médium volt számára. Ő, aki mindig transzba jött, lelkesedett, egész bizonyosan szerelemben is határtalanul odaadó tudott lenni. Ezt használta ki Erdélyi Béla, aki már abban a pillanatban betaszította Annát a szakadékba, mikor eljegyezte. *Keresett magának egy feleséget, akiről megmérgezhette veronddal, fojtogathatta és szakadékba lökhette, de mindez nem tántoríthatta el tőle.* Nem akarok romantikus regényhősnőt faragni itt Annából, de ez így van: az ő határtalan szenvedélyességében Forgács Anna még akkor is szerette volna a férjét, ha meg lett volna győződve róla, hogy ő akarta megölni.

— Ami még komplikáltabbá teszi az esetet, az abban rejlik, hogy Forgács Anna nem hitte el, hogy a férje akart-

megölni. Ez is tiszta meggyőződés. Emlékszem, hogy mi, akik közvetlen közelében éltünk, mindig dorgáltuk szemrehányásokat tettünk neki, hogy miért játsza a naivat. Hihetetlen csacsiságot elhiht, olyan naivsággal, amelynek őszinteségét lehetetlen volt egy beérkezni szülő színésznőtől elhímnünk. Most, amikor a tragédia részleteit ismerem, megvagyok győződve róla, hogy ez a gyerekes naivság nem volt meggyőződés: Anna valóban naiv volt. Aki annyi mindent el tudott hinni, amennyit a férje bebeszélt neki, abban valóban kellett lennie egy hatalmas adag, tragikus naivságnak. Jelenetekre emlékszem, mikor könevel, tük Annát, mert olyan naiv volt, mint egy tizenhárom éves gyermek. Közben kissé bosszankodtunk, mert azt hittük, hogy becsap...

— Egyebet? Szép volt fiatal volt, tehetséges volt. Mikor én ismertem, nem lehetett több 18—19 évesnél. Különösen romantikusan látom most a figuráját: valóban poetikus volt, amikor kedves verset az *Egyedül a tengerral* című Ady verset énekelgette gitárkísérettel. A sikereire roppant büszke volt. Nagy adag hiúság volt benne. Éppen ezért lehetett lennie is tartom, hogy öngyilkosságot követett volna el. Nem csak azért, mert szerette az életet, hanem azért, mert ha valóban öngyilkos lett volna, nem lehetett meg az anykájul, hogy legutóbb egy hangulatos levélben ne tudatta volna a Színházi Elettal, hogy megölnék az életét... Ez egészen bizonyos.

— Kár volt érte — mondta Forgács Anna régi jóbarátja és felállt a kávéházból asztaltól, melyen a két beszélgető fél között ott táncolt pár percig Forgács Anna filigrán termetű, mely, csodálkozó szemű, rajongó lelkű figurája. (Lay)

INGYEN ADUNK

1000.- leies készpénzvásárlásnál 1 mosóruhára való anyagot. 2500.- leies készpénzvásárlásnál egy 6 személyes damasztgarnitúrát! Már 200.- leies vásárlásnál is minden vevő ajándékot kap.

Olcsó karácsonyi nagyvásárunkon

Heller & Molnár

divatnagyrúháza

Cluj-Kolozsvár, Cat. Reg. Ferdinand 15.

Mutatvány árak:

Mosóruhák:	Lej	Vászon és fehérnemű:	Lej
Mintás mosó delének és créponok	33.-	Féhernemű batiszt fehér	28.-
1-a Sport és tennisszárnyak	39.-	Féhernemű batiszt színes	29.-
Divatmintás jóminőségű ruhaflecek	45.-	Vastagszáru mosott vászon	33.-
Kitűnő-mosó, divat cerna barchetek	58.-	1-a féhernemű chifonok	39.-
Csikos francia ruhabáronyok	85.-	6 drb. színes térfizsék-kendő	85.-
1 ingnek való 3 mtr. mintás zefir	125.-	6 személyes féher damaszt-abrosz	190.-

6 személyes színes damasztgarnitúra 6 drb. szalvétával	Lej 250.-
1 ruhára való 3 mtr. tiszta gyapju divat térfizsék	" 780.-
1 ruhára való 3 mtr. gyapju poplin női ruhászövet	" 780.-
Duplázású műselyem colin, ruhákra minden színen	" 198.-
1 mtr. egész francia finom crépe de chine	" 550.-
Perzsamintájú ágyletű szőnyeg	" 125.-

Vidékre utánvéttel küldünk!

Rom. szabad. No. 13106. sz. **VEZUV** Szabadalom bejelentve minden államban.

Hőterjesztő és tüzelőanyag megtakarító készülék. A fűtőtechnika leg-ágyobb vívmányai! 50 százalékos megtakarítás. Gyors hőképződés. Bármilyen vashálványhoz alkalmazható!

Gyártja: **Veiszberger Timisoara**

Cluj-i képviselője: **Klein Mihály, Str. Bucovina 18.**

Gyomor-, bél-, cukor-, vese- és légzőmetegségek legjobb orvossága a **SZTOJKAI-ásványvíz** Kitűnő borvíz. Cluj-i főlerakat: **Bognár és Szántó Rt.**

Az an börgyá

Az al ezzel a

(Cluj-Kolozsvár) Kelet tudósítójától. Röbben már napok óta a hír az ország iparvállalatánál. Testvérek és Társaságnál nagy segí változások. A vállalat érd beállott változások forgalomba kerülő cikra két körü. Az egyik momen meretes, a Renne gedélyt kapott a lejről 80 millióra másik körülmény a vállalat vezet kas Mózes a zott, ahonnan gen té

Farkas József, sik igazgatója, a változástól és a emelésről a követ az Uj Kelet munk — A gyár maj régi kezekben ma

Országos vásár. Közlés szerint Beti vásárt december 2 megtartani.

Kolozsváron 20 a malommunkások malommunkások mozgalmat indított és kötését és 40 követettek. A mur lefolyt tárgyalás maradtak s így a széki bíró, döntő töbírő huszszázale malommunkásoknak azonban elutasított

Magyarország K Budapesti tudósít pesti egységspár tükön este a mag

T

DEVIZÁK

Zürich	---
New York	---
London	---
Páris	---
Milano	---
Prága	---
Budapest	---
Belgrád	---
Bukarest	---
Varsó	---
Bécs	---
Berlin	---

Sz

Közgazdaság

Az angol tőke kivonul a kolozsvári Renner-börgyártól és 44 százalékos érdekeltségét a Rotschild-csoport veszi át

Az alaptőkének 80 millióra való emelése nincs összefüggésben ezzel a változással. Farkas József igazgató érdekes nyilatkozata

(Cluj-Kolozsvár, november 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közgazdasági körökben már napok óta keringett a hír, hogy az ország egyik legjelentősebb iparvállalatánál, a kolozsvári Renner Testvérek és Társai Börgyár Részvény társaságánál nagyfontosságú érdekeltségi változások vannak folyamatban. A vállalat érdekeltségi összetételében beállott változásokkal kapcsolatban forgalomba került különböző kombinációkra két körülmény adott alkalmat. Az egyik momentum az, hogy mint ismeretes, a Renner-börgyár nemrég engedélyt kapott alaptőkéjének 40 millió lejről 80 millióra való fölemelésére, a másik körülmény pedig az, hogy

a vállalat vezérigazgatója, dr. Farkas Mózes a néten külföldre utazott, ahonnan csak december végén tér vissza.

Farkas József, a Renner-börgyár másikk igazgatója, a vállalatnál beállott változásról és a tervbevetett alaptőke-emelésről a következő információt adta az Uj Kelet munkatársának:

— A gyár majoritása továbbra is a régi kezekben marad. Mindössze arról

van szó, hogy

az Angol International Bank a gyárnál éveken át fentartott 44 százalékos érdekeltséget eladta a Rotschild-koncernnek.

Tudvalevő, hogy az Anglo International Bank mögött álló konzorcium teljesen ki akar vonulni az európai kontinensről és már évek óta adja el itteni érdekeltségeit. Az angol tőkecsoport likvidációja a bécsi Angol-Osztrák Bank eladásával kezdődött, most pedig a budapesti fiók megszüntetéséről van szó, de a Romániában működő három fióknál is már egy éve, hogy fokozatos leépítés történik.

A tranzakció még nincs teljesen befejezve, hanem csak a lej stabilizációja után kerül végleges lebonyolításra.

Amikor aztán az Anglo International Bank képviselői a börgyár igazgatóságából kivonulnak és átadják helyüket a Rotschild-csoport delegátusainak.

— Ez a változás azonban semmiféle összefüggésben nincs a tervbevetett alap-

tőkeemeléssel, amelyre egyébként szintén csak a lej stabilizációja után kerül sor. Tekintetbe véve azt, hogy a Renner-börgyár a múlt év óta háromszorosára emelte kapacitását, sőt a közeljövőben újabb üzemkibővítéssel tovább fogja termelését növelni, a jelenlegi alaptőke emelése nincs arányban azzal az értékkel, amelyet a vállalat valójában képvisel.

A gyár kitünően van foglalkoztatva és igen szép export-üzleteket bonyolít le. Farkas Mózes dr. jelenleg éppen Olaszországban tartózkodik, ahol nagyobb készáru-eladási üzletet perfectuál. Szó van még azonkívül egy újabb külföldi megrendelésről is, amely hosszú időre el fogja látni munkával a gyárat.

Az alaptőkeemeléssel a vállalat igazgatósága mindössze azt akarja elérni, hogy mérlegében többé ne kelljen semmiféle tartozást szerepeltetnie, azonban semmiféle tartozást sem lesz nagyobb hatással a vállalat érdekeltségi összetételére, ahol mindössze 5-12 százalékos eltolódás állhat elő.

Országos vásár Bethlenben. Hivatalos közlés szerint Bethlenben az országos vásárt december 2-ikán és 3-ikán fogják megtartani.

Kolozsváron 20 százalékkal telemelték a malommunkások béreit. A kolozsvári malommunkások a közelmúltban bérmozgalmat indítottak, kollektív szerződés kötését és 40 százalékos béremelést követeltek. A munkatügyi inspektor előtt lefolyt tárgyalások eredménytelenek maradtak s így az ügy Dunca törvényszéki bíró, döntőbíró elé került. A döntőbíró huszszázalékos béremelést adott a malommunkásoknak, többi követelésüket azonban elutasította.

Magyarország korlátozza a fahportot. Budapesti tudósítónk jelenti: A budapesti egységspárti agrárblokkja csütörtökön este a magyar export kérdésében

értekezletet tartott, amelyen Marschall Ferenc ismertette a kérdést és követelte, hogy a kormány a magyar grártermékeknek szerezzen külföldi piacot és könnyítse meg újabb kedvezményekkel a határon belüli szállításokat. Az előadó után Bud Ferenc pénzügyminiszter szólalt fel aki beszédében hangsúlyozta, hogy a magyar import csak a feltétlen szükséges cikkekre szorítkozhatik. Eppen ezért a kormány elhatározta, hogy korlátozza a fahportot, mert hidak, talpfák, póznák részére teljesen megfelelő vasbetonkonstrukciók vannak, amelyek kiválóan pótolják a külföldről importált faanyagokat.

Készül a bortörvény módosítása. Bukarestből jelentik: Mihalache földművelésügyi miniszter elhatározta, hogy sürgősen ki fogja dolgozni a következő három törvényjavaslatot: 1. Kötelező

alkalmazás. 2. A borhamisítás üldözéséről és a szeszitalokkal való kereskedésről szóló törvény módosítása. 3. A Központi Kisajátítási Pénztár helyzetének szabályozása. A miniszter úgy tervezi, hogy ezt a három javaslatot, amelyet még több nagyfontosságú más gazdasági törvényjavaslat fog követni, az új parlamentnek már az első ülészakájába be fogja terjeszteni.

Rádió, csillárok, égők, villanszereelés
CONSTRUCTIO
 Cluj, P. Unitiv 32. Telefon: 83.

TÖZSDE

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 november 30 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3195-3198	—	—	49275	8210	1104250	13699	—	192550
Newyork	166-66	519	5190	2557	16650	57340	71120	—	—
London	80575-806	2518	2518	12405	807	278112	344960	—	485
Páris	64-649	2030	2030	—	651	2240	277850	—	39075
Milano	870-871	2120	271950	134	875	3005	372670	—	524
Prága	453-494	1539	1588	—	494	1690	210770	—	2650
Budapest	2899-2900	9053	905250	—	2910	—	124	—	—
Belgrád	—	91250	91262	—	293	100750	1250	—	176
Bukarest	—	312	31150	1540	—	345	42775	—	61
Varsó	—	5820	5820	—	19	6430	7973	—	—
Bécs	2337-2378	73	73	—	2345	8061	—	—	—
Berlin	3958-3960	1237250	12373	—	3975	13667	16952	—	—

Száz lej árfolyama: (utó) Zürich 31150, Páris 1540, Budapest 344, Bécs 42687, Prága 202950

ANTON ROSENZWEIG
 Cluj, Piata Mihai Viteazul 37-38.
 Héber könyv, gyapjú- és selyemtextilék, valamint rituális cikkek nagykereskedése.
 Nagyban és kicsinyben.
 Alapított 1890-ben.

Késműves, orvosi műszerész, nikkelező-telep!
Fried Jenő
 Strada Matei 2. szám.
 Acélárkúliöntvények raktára, kocsolyák gyári áron, nagy váasztekekben. Sakterekék, konyhakések, ollók, zsebkések, borotvák a legjobb minőségben kaphatók.

Exprt-import. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara közli: Iulius Salamon, Frankfurt am Mein, Eppstejn-Strasse 88., kalotaszegi varrottas és butorkészítőkkel keres összeköttetést. — H. W. Pollock succ. de F. W. Rowley, Denia, Spania, spanyol gyümölcs, szilva és deligyümölcs ügynököt keres a helyi piacon, akik terményeit bevezetnék. Bővebben a kolozsvári angol konzulátusnál lehet megtudni (Cluj, Calea Molilor 4. szám.) — Josef Smekovsky, Praga, P. O. Box. 681. Kávét (amerikai) alképviseletet óhajt a helyi piacon létesíteni. Az érdeklődők a fenti címből nyerhetnek felvilágosítást. — Li-son Importing Company, 110. Hudson Street, New-york City, amerikai cég hántott és hántatlan diót keres megvételre bármely mennyiségben. Bővebben: Amerikan Consular Service, Bucuresti 861-5. — G. Küntzel, Wimpfen am Neckar, olyan alma és gyümölcs exportörökkel óhajt összeköttetésbe lépni, akik valóban tudnak eladni. — Egy wieni kereskedőcégnek nagyobb mennyiségű mustármagra van szüksége. Ajánlat — lehetőleg minta mellékelésével — a következő címre küldendő: Österreichisch-Rumänische Kammer für Handel, Gewerbe und Industrie Wien, I. in der Burg, Schweizerhof-Säulenstiege II. Stock. — amely azt közvetíteni fogja. Ajánlat és minta díjmentesen küldendő. — A. C. L. Pokorny & Co. prahai cég (Praha XVIII, Slikova ul. 408.) EMERO nevű autómobil fékberékét képviselőre egész Romániában avagy egy bizonyos kerületre, képviselőt keres. — Etzbauer & Weidinger cég, München, 50. Grossmarkthalle Halle III. Stand 41. — összeköttetést keres romániai gyümölcs- és zöldségkivitel hazákkal. — Pestonji Jamasy & Co. timber merchant, Bombay (India) összeköttetést keres olyan román cégekkel, amelyek butorgyártási célokra burmai tölgy és más indiai fánemek behozatalával foglalkoznak.

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez
 Mindazok, akik születéstől fogva, avagy későbbi külső behatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különös gondot kell fordítani arra, hogy — akár saját maguk választotta, akár orvos által előírt szemüvegük — pontosan fejjükre és arcukhoz találó keretet kapjanak.
 Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az üvegeket orvos írja elő, éppoly lényeges azoknak, akik sokat írnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, mechanikai munkát végeznek, hogy a **Keretet** szaklászterész válassza meg; szükség esetén formálja azt a fejalkat és arc szerint.
 Ezen okok figyelembe vétele indította Kolozsvár alantjegyzett, legrégebbi szaklászterész céget azon — nyugaton régen bevált rendszer bevezetésére, hogy minden darab — üzletében összeállított szemüveget cégjegyel ellát, a **Keretet** előforduló deformációt, vagy törést **2 éven át** díjtalanul végzi és erről írásbeli garanciát vállal.
 Azon biztos hiszemben, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szives pártfogásukat.
Kun Mátyás Fia
 szaklászterész
 Cluj, Calea Viktoriel 12. szám.
 Alapítási év 1864

ÖT FONT ARANY

Írta: JACK LONDON.

— Ehe! Jó volna. — Gyanus mozdulatot vett észre a másiknál és a puská hideg csövét odaszorította a tengerész homlokához. — Maradjon csendesen. Ha csak egy hajszálnyira is fölemelkedik, megkapja.

Marész és nem mindennapi mutatvány volt, ahogy a puská ravaszán tartotta ujját, de Kent ügyes ember volt és egy szempillantás alatt szorosán megkötözött kézzel-lábbal fekiúdt ott a tengerész. Aztán kicipelte és a kunyhó oldalához állította, ahonnan cilláthatott a folyóra és elnézhetette a delelőre hajló napot.

— Most időt adok délig, akkor...
— Nos?
— Kiviszem a folyópartra. De ha megmondja, itt tartom, amíg a legközelebbi főlegyverzet rendőrsapat erre jár.

— Verjen meg az Isten, ha nem ment el az esze! Itt vagyok ártatlanul, mint a bárány és itt van magam elvesztette a józan eszét és nekem ront és a pokol tüzéire akar juttatni. Maga vén bolond kalóz! Maga...

Jim Cardegee szabad folyást engedett vad dühének és ezzel kissé könnyített helyzetén. Jacob Kent kihozott egy széket magának, hogy kényelmesen élvezhesse az egészet. Miután kimerítette szokincsének minden lehető kombinációját, lecsillapodott a tengerész és elgondolkozott a dolgon, szemé a delelő napot követte, amint a keleti égbolton egyre magasabban haladt. Kutyái csodálkoztak, hogy olyan régóta nem voltak bejogva és körülötte ugriandoztak. Tehetetlensége fölött nekik, érezték, hogy valami nincs rendjén, de nem tudták, mi és körülugrálták, szomorú üvöltésben adva kifejezést rokonszenveiknek.

— Chook, Mush! — takarodjatok, ti szavashok — kiáltott Cardegee és megmozdította, hazai szokás szerint felrugni akart, de azon vette észre magát, hogy a fejét széle felé tántorog. Mihelye elkövetették az állatok, a lejtőn kezdett gondolkodni, nem látta ugyan, de érezte, hogy ott van. Nem is tartott sokáig és megtalálta a helyes megoldást. Az embernek lusták, gondolta, természetükkel fogva. Nem dolgoznak többet, mint a mannyai épen szükséges. Midőn kunyhót építenek, szemtetet kell elhordaniok. Az előzményekből következik, logikusan, hogy nem viszik ezt a szemetet messzebb, mint ahogy feltétlenül szükséges. Tehát a gödör szélére hordják, amiből kiásták és ő, a Jakob Kent, kunyhójának alapjából kiastott föld szélén áll. Ezzel a ráeszméléssel, ha ügyesen használta föl, még időt nyer; aztán a fókaszijakra fordította figyelmét, amelyekkel össze volt kötözve. Karját hátrakötötte és amint a hóhoz támaszkodott, átnedvesedtek a szijak. Ez a nedvesség kinyújtja a nyersbort és minden nagyobb erőfeszítés nélkül egyre jobban kitértette őket.

— Sóvárogva nézett az ut felé és mikor Sixty Mile felől egy sötét folt jelent meg egy jéghegy hátterében, aggódva tekintett a napra. Már majdnem elérte a zsemet és időnkint fel-feküdt a fekete folt a jéghegyek alatt, majd ottint a következő mélyedésben; de csak futó pillantásokat engedett meg magának mert félt hogy fölkeljen ellenele gyanúját. Egyszer

mikor Jakob Kent talpraugrott és gondosan kémlelte az utat, Cardegee megijedt, de a kutyaszán éppen eltűnt egy mélyedésben és látávólon kívül maradt, amíg a veszedelem el nem múlt. — Meglátja, hogy fölakasztják magát még ezért — dühöngött Cardegee, megpróbálta lekötni a másik figyelmét — és ott fog rothadni a pokolban, majd meglátja.

— Azt mondom — kiáltott ismét kisvártatva, — maga hisz a szellemekben. Kent hirtelen összeresztett és ez meg erősítse hitében, tehát folytatta: Hát a szellemnek joga van kísérteni annál, aki nem teszi meg, amit mondanak és maga nem végezhet velem a „nyolcadik ütésig” — úgy gondolom tizenkét óráig. Mert ha megteszi, majd meglátja, eljövök, mint kísértet magához. Hallja? Egy perccel, egy pillanattal előbb és eljövök kísérteni, úgy segítsen meg az Isten, El én!

Jacob Kent kételkedően nézett rá, de hajlandó volt szobáitni:

— Hol az órája? Milyen hosszúság alatt vagyunk. Hogy tudja, hogy az órája pontos? — Cardegee csökönnyösen a tárgyánál maradt, azt remélte, hogy néhány percet nyer vele a kizsákolásból. barrack-idő szerint számít, vagy a Compass ideje szerint? Mert ha óráútés előtt hajtja végre, nem lesz nyugtom. Tisztességesen figyelmeztetem. Visszajövök. És ha nem tudja megállapítani az időt, honnan fogja tudni? Erre vagyok kíváncsi. Honna fogja tudni?

— Egész jól átküldöm a másvilágra — felelte Kent. — Van egy napóram.

— Az nem jó. Harminckét fok különbség lehet a tűnél.

— A pálcá jól be van állítva.

— Hogyan állította be? Compass szerint?

— Nem. Az Északi sarkesiklással hasonlítottam össze.

— Biztos?
— Biztos.

Cardegee folsóhajtott, aztán lopva az utra vetett egy pillantást. A szánkó épen az emelkedés előtt szaladt, alig egy mérföldnyire, a kutyák tejes gyorsasággal száguldtak előre.

— Milyen közel van az árnyék a vonalhoz?

Kent a primitív órához ment és megnézte:

— Három hüvelyknyire — jelentette ki, miután gondosan megvizsgálta.

— Kiáltsd el hangosan: „Nyolc ütés — mielőtt elsütöd a puskát. Jó?”

Kent beleegyezett és elhallgatott. Cardegee csuklóján lassan ereszkedett a szij és szép csöndesen lefelé kezdte tologatni.

— Mondd, milyen közel van az árnyék?

— Egy hüvelyknyire!

A tengerész óvatosan csavart egyet a kezén, hogy lássa, le tudja-e majd húzni a sziját a kellő pillanatban és az első csavarulatot lecsusztatta.

— Milyen közel van?

— Félhüvelyknyire. Ebben a pillanatban hallotta meg Kent a rohanó szán csikorgását és az utra nézett. Az utas hasmánt fekiúdt a szánon és a kutyák egyenesen a kunyhó felé tartottak. Kent megfordult és a vállához emelte a puskáját.

— Még nincs meg a nyolc ütés —

tiltakozott Cardegee. — Visszajövök kísérteni, egész bizonyos.

Jacob Kent habozott. A napóra mellett állott, talán tíz lépésnyire áldozatlától. Az embernek a szánon látnia kellett, hogy valami szokatlan dolog készült, mert föltérdelt és ostora kegyetlenül patlogott a kutyák között.

Az árnyék a vonalra surrant. Kent célba vette áldozatát.

— Készülj — adta ki a jelszót ünnepelesen. — Nyolc üt...

De épen egy pillanattal hamarabbi gurult Cardegee hátra a lejtőn, a gödörbe. Kent még nem süttötte el a puskáját és a lejtő széléhez rohant. Puff. A puská a tengerész arcába durrant, amint épen lábra állt. De füst nem jött a csőből, hanem ehelyett láng csapott föl oldalán, közel a puskatushoz és Jacob Keent lezuhant. A kutyák felmásztak a parton és végighúzták a szánt Kent testén, az utas kiugrott, Jim Cardegee pedig kiszabadította a kezét és kimászott a gödörből.

— Jim — a jövevény fejsmerte a tengerészt — mi történt?

— Mi történt? Oh, semmi. Épen csak valamicske, annyi, amennyi jó az egészségemnek. Mi történt, sült bolond! Mi történt, he? Oidozz ki hamar vagy elbánok veled! Siess, mert...

— Brr! — mondta, mialatt a másik munkához látott szobkésével. — Mi történt? Én is szeretném tudni. Mond meg légy szíves hogy mi történt? Jó?

Kent boltan fekiúdt ott, halott volt már, amikor elgázolta a szán. Puskája, egy régimódi, nehéz, elöltöltő fegyver, melléte hevert. Az acél meg a fa széj-elváltak. A puskatushoz közel, a jobb oldali vont csövön, kifelé fordított szélű hasadás látongott néhány hüvelyknyi hosszúságban. A tengerész kíváncsian emelte fel. Csillogó, sárgás por ömlött ki a hasadékon. Jim Cardegee kezdte érteni a dolgot.

— Itt üssön belém a mennykő! — kiáltotta. — Megvan, amit kerestél. Itt van az ostobor por. Verjen meg az Isten, de téged is, ha nem szaladsz be a zsákért.

(Vége.)

Hirdessen az Uj Keletben

MEGJELENT

Dr. Hérics Tóth Jenő a magy. kir. Erjedési Allomás igazgatója, egy magántanár és **Osztróvszky Antal** megyei tanár, a magy. kir. Erjedési Allomás állomásvezető főügyész felől

A szeszgyártás kézikönyve

című szakmunka, 45 nyomtatott iv, 720 oldal terjedelemben, 132 ábrával és 100 táblázattal
Ara füzve 1100 Lei, vászonkötésben 1300 Lei.
Kivonat a gazdag tartalmából:

Bevezetés, Mikroorganizmusok, Az élesztők, Élesztő szintenyésztése, A szeszgyártás anyagai, A gumos termények előkészítése és feldolgozása, Keményítőtartalmú anyagok becefrézése, A kifavatás és cukrosítás, Erjesztés, Répa-szeszgyártás, Melasz-gyártás, Szeszfinomítás stb. stb.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Utazók! BERKOVIC SNE

vendéglője megnagyobbítva
Oradea, str. Nicolai Iorga 19.
Zöldes-Mérsékelt árak. Kitűnő házikonyha

Figyelem!

Szolid és pontos kiszolgálásról országosan elismert régi cégem ajánlja ort. legköltségteljes olvasztott libaszir, haj, bőr, füstölt hús és tepertőt a helybeli rabbinátus által ellátott Hechserrel legolcsóbb napi árak mellett. **Friedmann Samuel** baromfi és zstr-nagykereskedő **Oradea, Cuza Voda 6.**

T. Hölgyeim!

Tekintsék meg saját készítményű bubi, tranzformáló, poschtise **parókaikat** Hat hónapos villanyos ondolás, speciális, festés és minden különlegességek e szakmában. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10**

Keményfa (bukk)

fűrészüzemhez szálló fűrészkezelő keresünk azonnali belépésre. Ajánlatok referenciákkal és fizetési igény megjelölésével e lap kiadóhivatalához „Fűrészüzem” jellegre küldendők. 1928

Válogatott gesztenyét

kiogrammonként 30 lejért. Bányai szép szilvát 33 lejért szállít franco, utánvétellel. Kereskedőknek kedvezmény. Róz, Teufel de sus, Batamare. 1928

Eladó házastelek

gazdálkodásra alkalmas, azonnali át vételre. Értekezni volt Bereguocca 9. 1928

Butorozott szobát

olcsón kaphat két leány, vagy két fiatalember a Szechenyi-téren. Cluj a kiadóban. 1928

libaszirt, libabört és füstölt hús

5 kg.-tól feljebb, a legolcsóbb napi árak mellett. **Friedmann M., Oradea** Nagypiac-tér 11 sz.

Keresünk a belváros közepébe egy szobakonyhát,

esetleg két szobát azonnaira. Cluj a kiadóban.

Kisebb családok

mindenesnek ajánkozom. Ecetgyár-utca 14. Szabósi Anna.

KIADÓHIVATAL
Str. Bar...
SZERKESZTŐS
Ejjele telefo...
ELOFIZETESI
Egész évre...
Félévre...
Negyedévre...
Egy...
IX évfolyam
1928 Decemb...
* 5689 I

A h... ere

Amióta a mod... zása a középisko... ségi bizonyítván... az érettségi okm... papirdarab lett... megemlík a kala... zonyitvány, mag... a diploma lett a... takarja az esetle... ka, megadja, va... amit bizonyos hi... tolag mindenkine...
Ezt a presztizs... az a budapesti... kénytelen malio... cia feltétlenül... nek fog betudód... hogy a tudást é... való alkalmassá... sítheti.

Ennél az iskola... be érettségi bizo... Erdélyi Béla, ha... is, akik különbö... talokban elhelye... megfélelték hiva... töltötték ki a ru... mal vezették a sz...
És itt van a k... amelyen kikezdhe... mely szerint az é... vagy pedig a dip... pességekkel s ez... meittség hiányáva... esete azt bizonyít... tisztelete a látsza... a valódi képessé... volna, akkor az... akik hamis ére... ellenére is meg... nem szabadna el... illetőleg már a b... el kellett volna... lubból.

Mert vagy a... nem szükséges... s akkor az éretts... tolag a diploma... kell diszkreditáln... ismerni, hogy az... megszerzése nem... bőző képességek... Valószínű, hogy... jár legközelebb a... ségi kérdés és a... tánc épolyan ana... kezdi kinőni mag... a nemesi kutyab... ami a parnev... öntudatos rétegei... elején is divatos...
És épen a pest... hogy az a tortur... féle érettségi tó... romániai közér... mennyire abszur... kezetlen, mert his... litásokal akarja... tudást és a való... renesejéttékká sül... lemi értékekkel s... értékelést, „m... lyettesíteni, „m... hipokrita hangoz...

A demokrácia... szakunkban az é... hetővé teszi, ho... polgár törvény... szabhasson — eg... művészek száma...